

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra trestního práva

Milosti a amnestie

Bakalářská práce

The Amnesty and Grace

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Rezek Martin, LL.B.

AUTOR PRÁCE

Adam Novotný

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 12. 3. 2023

Adam Novotný

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat Mgr. Martinu Rezkovi, LL.B. za cenné náměty a vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat PhDr. Aleně Marešové, Ph.D. za odpovědi na mé všetečné otázky během výuky předmětu *Penologie*.

A v neposlední řadě musím taktéž poděkovat všem bývalým prezidentům České republiky, tedy Václavu Havlovi, Václavu Klausovi a Miloši Zemanovi, protože bez jejich aktivity v oblasti milostí a amnestií by tato práce nemohla vůbec vzniknout.

ANOTACE

Bakalářská práce objasňuje otázky týkající se tématu milostí a amnestií. První část této práce pojednává o teoretických prvcích milosti a amnestie. Staví je proti sobě v otázkách samotného pojmu či ukotvení v právním systému České republiky a také v otázkách jejich aplikačního využití. Práce neopomíná ani historické kořeny těchto institutů. V praktické části se práce zaměřuje především na amnestie vydané po roce 1990. Na jejich znění, dopady a ohlasy ve společnosti. Pozornost je ale věnována i milostem, zvláště pak těm, které udělil prezident Miloš Zeman. V rámci zahraničního exkurzu je část práce zaměřena na odlišný vývoj milostí a amnestií ve Slovenské republice. Poslední část této práce popisuje postoj nového prezidenta Petra Pavla k těmto pravomocím.

KLÍČOVÁ SLOVA

amnestie * milost * prezident České republiky * ústavní vývoj * kontrasignace * pravomoc * zánik trestnosti * zneužití * Slovensko

ANNOTATION

The bachelor thesis clarifies the issues related to the topic of grace and amnesties. The first part of this thesis deals with the theoretical elements of grace and amnesties. It contrasts them with questions of the concept itself or anchoring in the legal system of the Czech Republic and also with questions of their application. The thesis does not neglect the historical roots of these institutes. In the practical part, the thesis focuses mainly on amnesties granted after 1990, on their wording, impact and repercussions in society. However, attention is also paid to graces, especially those granted by President Miloš Zeman. Within the framework of the foreign excursion, part of the thesis is focused on the different development of graces and amnesties in the Slovak Republic. The last part of this thesis describes the attitude of the new President Petr Pavel to these powers.

KEYWORDS

amnesty * grace * president of the Czech Republic * constitutional development * countersigning * competence * termination of punishability * misuse * Slovakia

Obsah

Úvod.....	7
1. Amnestie versus milost.....	9
1.1 Pojem.....	9
1.2 Právní ukotvení.....	10
1.3 Formy.....	11
1.4 Kontrasignace.....	12
1.5 Ústavní činitelé	13
1.6 Proces.....	14
1.7 Opravné prostředky	15
2. Historie milostí a amnestií v českých zemích	16
2.1 Období meziválečné (1918-1939).....	16
2.2 Období Protektorátu Čechy a Morava (1939-1945).....	18
2.3 Období třetí republiky a ČSSR (1945-1989)	18
3. Milosti od roku 1990 do současnosti.....	20
3.1 Václav Havel.....	20
3.2 Václav Klaus	22
3.3 Miloš Zeman	23
4. Amnestie od roku 1990 do současnosti.....	29
4.1 Václav Havel.....	29
4.1.1 Amnestie ze dne 1. ledna 1990	30
4.1.1.1 Amnestijní rozhodnutí.....	30
4.1.1.2 Dopad amnestie	31
4.1.1.3 Ohlasy k amnestii	31
4.1.2 Amnestie ze dne 16. února 1990	33
4.1.3 Amnestie ze dne 3. února 1993 a 1998	33
4.2 Václav Klaus	34
4.2.1 Amnestie ze dne 1. ledna 2013.....	34
4.2.1.1 Amnestijní rozhodnutí.....	35
4.2.1.2 Dopad amnestie	36
4.2.1.3 Ohlasy k amnestii	38
5. Srovnání lednových amnestií prezidenta Václava Havla a Václava Klause.	41

6. Milosti a amnestie na Slovensku	42
6.1 Právní úprava po rozdělení ČSFR.....	42
6.2 Milosti.....	44
6.3 Amnestie.....	45
6.3.1 Mečiarovy amnestie	46
7. Petr Pavel.....	49
Závěr.....	50
Seznam použité literatury.....	52
Monografie.....	52
Časopisecké články.....	53
Právní předpisy a judikatura	53
Webové stránky a elektronické zdroje	55

Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku udílení milostí a amnestií. Cílem práce je důkladně a přehledně rozebrat jak teoretickou stránku, tak především praktické využití těchto pravomocí.

V první části práce ukazuje společné prvky těchto dvou právních institutů, ale i jejich vzájemné rozdíly. Snahou této části je jasně vymezit pojmy milost a amnestie tak, aby nedocházelo k jejich záměně. Úkolem je také rozebrat jejich ukotvení v právním systému České republiky a definovat jejich jednotlivé formy. Neopomene se také zmínka, kdo s takovými právy z ústavních činitelů České republiky disponuje a jaký proces obnáší udělení milosti nebo amnestie. Posledním bodem první části bude vymezení kontroly využívání těchto institutů.

Druhou částí se tato práce podívá do historie. Poukáže na konkrétní vývoj právního ukotvení institutů milosti a amnestie. Započne vznikem našeho společného státu se Slováky, pokračovat bude přes turbulentní období druhé světové války, a nakonec rozebere otázky milosti a amnestie v období více než čtyřicetiletého zahledění do budování socialismu. Taktéž nebude opomenuta příkladná kazuistika.

Ve třetí části se práce zaměřuje na milosti udělené po roce 1989. Tato část je rozdělená podle jednotlivých prezidentů a u každého vždy uvádí jaká byla v jeho funkčním období právní úprava milosti a nechybí ani příkladná kazuistika využití tohoto institutu.

Část čtvrtá, páteřní část této práce, se věnuje otázkám amnestií po roce 1989. Zde je kladen důraz na jednotlivá amnestijní rozhodnutí, zvláště ta z ledna 1990 a 2013, kde se podrobněji rozebírá jejich dopad a ohlasy ve společnosti.

V části páté práce komparuje lednové amnestie prezidentů Václava Havla a Václava Klause.

Šestá část této práce se detailněji zaměří na právní úpravu milosti a amnestie u našich východních sousedů, tj. na Slovensku. Nechybí ani srovnání s právní úpravou v České republice. Vše je doplněno významnými příklady praktického využití těchto institutů.

Poslední část této bakalářské práce je věnována novému prezidentu České republiky, Petru Pavlovi. V této části práce uvede jeho postoje k udílení milosti nebo amnestie.

1. Amnestie versus milost

V jednotlivých podkapitolách se postupně popisují podobnosti i rozdíly mezi milostí a amnestií.

1.1 Pojem

Milost i amnestie jsou ve velmi úzkém vztahu. Oba v meritu věci promíjí a zahlazují tresty či zastavují trestní stíhání. Dokonce se dá i v jistém slova smyslu říci, že amnestie je vlastně takovou podmnožinou milosti, ale jejich zásadním rozdílem je míra dopadu na jedince.

Milost je ryze individuální akt. Uděluje se konkrétní osobě, přičemž nezáleží, co za trestný čin osoba spáchala nebo za co je trestně stíhána. Je čistě na svévoli prezidenta republiky, jaké si vymezí podmínky pro udílení milostí, a i ty může ve výsledku porušit, protože není ničím a ničemu zodpovědný.¹

Amnestie je oproti tomu aktem hromadným, tudíž zde není řešena konkrétní osoba skutku, ale rozsah jednání, které má znaky trestného činu. Rozsah amnestie je obsažený v amnestijním rozhodnutí. Dopady amnestie jsou pokaždé různé, vždy záleží na objemnosti jejího rozsahu. Samotný rozsah se pak může odvíjet od druhu trestného činu, ale třeba i jen jeho formy zavinění (nedbalost či úmysl), délce trestu anebo mohou být brány v potaz i rodinné nebo osobní poměry. O tom, na koho se amnestijní rozhodnutí vztahuje rozhoduje vždy příslušný soud.²

¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 9. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2022.* Praha: Leges, 2022. *Glosátor.* ISBN 978-80-7502-637-8., s. 1327

² JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 9. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2022.* Praha: Leges, 2022. *Glosátor.* ISBN 978-80-7502-637-8., s. 1328–1329

1.2 Právní ukotvení

Amnestie i milost se díky své úzké propojenosti zpravidla objevuje bok po boku ve stejných zákonech, ale i jiných právních předpisech.

Těmi nejdůležitějšími zákony, kde se zmíněné instituty objevují, jsou pro nás Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, též znám jako *trestní řád*.

V *ústavě* je o nich zmínka v hlavě třetí, která popisuje moc výkonnou. Konkrétně pak v části, která je zaměřena na osobu prezidenta republiky. Cíleně je milost a amnestie řešena v článku 62 písmena g) a článku 63 písmena j) a k).³

V *trestním řádu* je problematika milostí a amnestií řešena daleko detailněji. Spíše než samotná pravomoc instituty udělit, se řeší jeho procesní část. Popsáno je to v části čtvrté, která je nazvána „*některé úkony související s trestním řízením*“. Zde je tomu věnována celá jedna hlava, konkrétně ta třiadvacátá. Tato hlava obsahuje pět platných paragrafů, které se týkají udílení milostí a amnestií (§ 366–370). V trestním řádu to ale nejsou jediné paragrafy, jenž se vztahují k milostem nebo amnestiím. Například paragraf 11 pojednává v prvním odstavci k písmenu a) o nepřipustnosti trestního stíhání v případě udělení milosti nebo amnestie prezidentem republiky nebo paragraf 227 zase definuje, že pokud obžalovaný trvá na projednání věci, i když mu byla udělena abolice, tak ho soud pouze prohlásí vinným, ale trest mu neuloží. To vše samozřejmě v případě nezproštění samotné obžaloby.⁴

Zajímavostí může být, že po roce 2013 se dá říci, že celá čtvrtá část trestního řádu se věnuje pouze problematice udílení milostí a použití amnestie. Ostatní paragrafy a hlavy byly totiž zrušeny, protože pro danou problematiku se zřídil nový zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.⁵

Milosti i amnestie se vztahují i na zákony č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže a č. 418/2011 Sb., zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. V těchto zákonech není nikterak upravena milost nebo amnestie, proto si zde vypomáháme trestním řádem, který nám zde působí jako *lex generalis*

³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění

⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním* v posledním znění

⁵ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRÍVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0., s. 38

a využijeme ho tedy subsidiárně vůči výše zmíněným zákonům. Samozřejmě pouze pokud to nevyklučuje povaha věci. Příkladem nám může posloužit řízení proti osobě mladší patnácti let dle zákona č. 2018/2003 Sb., které samo o sobě není trestním řízením, nýbrž řízením občanským, tudíž zde nelze aplikovat podpůrně prvky z trestního řádu nebo v případech právnických osob není možné využít paragraf 366 odstavce 3 trestního řádu, který řeší propuštění z vazby v případě udělení milosti. Právnická osoba nemůže být vzata do vazby.⁶

Jsou zde ale i rozdíly v jejich ukotvení v právu. Příkladem nám může být samotná Sbírka zákonů, v níž se totiž zveřejňuje pouze amnestie, milost jako taková však nikoliv.⁷ Podobná situace nastává u pramenů trestního práva, kdy amnestijní rozhodnutí se mezi prameny trestního práva řadí, kdežto milosti ne.⁸

1.3 Formy

Amnestie i milost má tři dílčí formy, které různě zasahují do trestní roviny. Jsou jimi abolice, agraciace a rehabilitace.

Abolice je zastavení trestního stíhání, potažmo rozhodnutí o jeho nezahájení. Jeho vydáním se dá i zabránit mimořádnému opravnému prostředku v podobě obnovy řízení v neprospěch obviněného.⁹ Ač by se mohlo zdát, že abolice je spíše trestněprocesní institut, není tomu tak. Sice její udělení klade překážku trestnímu stíhání, ale jelikož zároveň dochází i k zániku trestnosti, tak se jedná o institut trestněprávní.¹⁰

Agraciace zmírňuje či odpouští zbytky pravomocně uložených, ale prozatím nevykonaných, trestů. Zasahuje tudíž až do vykonávacího řízení. Její rozsah určuje prezident, trest může prominout celý, ale také jen jeho část, případně se formou agraciace proměňuje nepodmíněný trest odnětí svobody na odložený na

⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0., s. 4042

⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 9. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2022.* Praha: Leges, 2022. Glosátor. ISBN 978-80-7502-637-8., s. 1327

⁸ BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné v otázkách a odpovědích.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-866-2., s. 27

⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0., s. 4043

¹⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: Obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2019.* Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3., s. 362

zkušební dobu. Prezident může také změnit místo výkonu trestu odnětí svobody, respektive může změnit typ věznice v jaké bude odsouzený trest vykonávat.¹¹ To se ale zákonem č. 58/2017 Sb., jenž zredukoval typy věznic ze čtyř (s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou) na dva typy (s ostrahou a se zvýšenou ostrahou).¹² Tím se stala tato možnost prezidenta prakticky neuskutečnitelná a neúčelná. Za zmínku také stojí to, že oproti aboličnímu rozhodnutí, kdy obžalovaný trvá na projednání a není to z povahy věci vyloučené, tak mu je vyhověno a trestní řízení se dokončí, ač bez uložení trestu. Tak v případě agraciace je toto vyloučeno. Odsouzený nemůže vykonat prominutý trest prezidentem republiky, a to ani kdyby chtěl.¹³

Rehabilitace, též známo jako zahlazení. Zahlazuje odsouzení. Má stejnou váhu jako zahlazení z rozhodnutí soudu. Může se aplikovat i mimo rámec zákonných podmínek, které jsou stanovené pro zahlazení odsouzení. Často se využívá s právem agraciačním, ale není to podmínkou.¹⁴

1.4 Kontrasignace

Pojem kontrasignace v souvislosti s udílením amnestie či milosti představuje nutnost spolupodpisu předsedy vlády nebo jím pověřeného člena.

Amnestie musí být kontrasignována vždy, ať už se uděluje kterákoli její forma. U milostí došlo prostřednictvím ústavnímu zákonu č. 71/2012 Sb., který pozměňoval Ústavu ČR, k přesunu abolice ze samostatných práv prezidenta mezi ty, které vyžadují kontrasignaci. Mimo jiné se také tímto ústavním zákonem změnila forma volby prezidenta České republiky, z nepřímé na přímou volbu.¹⁵ Tudíž na samotném prezidentovi a čistě jeho vůli zbylo pouze právo milosti ve formě agraciace nebo rehabilitace. Naopak rozhodnutí o amnestii nebo milosti ve formě

¹¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0., s. 4042

¹² Obecný postup při změně diferenciací v roce 2017 [online]. ČR: *Vězeňská služba České republiky*. [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <<https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>>

¹³ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: Obecná část, zvláštní část. 7. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2019.* Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3., s. 470

¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0., s. 4043

¹⁵ Ústavní zákon č. 71/2012 Sb., *ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů*

aboličního rozhodnutí vyžaduje již zmíněnou kontrasignaci. Nutno zmínit, že za kontrasignovaná rozhodnutí nenese odpovědnost prezident, ba ani předseda vlády či jím pověřený člen, ale vláda jako celek.¹⁶

1.5 Ústavní činitelé

V této podkapitole bakalářská práce uvede, které podpisy ústavních činitelů můžeme spatřit na dokumentech spjatých s rozhodnutími o milostech a amnestiích.

Tím hlavním, který má vždy konečné slovo ve všech událostech týkajících se těchto pravomocí je hlava státu. *Prezident České republiky*. Prezidentovi je toto právo uděleno Ústavou ČR, konkrétně v článcích 62 a 63. V článku 62 jsou popsány všechny činnosti, které prezident vykonává sám a pod písmenem g) ve znění „*odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení*“ se ukrývá pro prezidenta možnost udělit milost ve formě agraciace nebo rehabilitace. Oproti tomu v článku 63 zmiňuje další pravomoci prezidenta, ale již s nutností kontrasignace. Konkrétně se v písmenu j) se popisuje abolicie („*nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo*“) a písmeno k) dává právo prezidentovi udělit amnestii.¹⁷

Dalším ústavním činitelem, jehož podpis můžeme najít pod milostmi nebo amnestií je *předseda vlády*, případně jím pověřený člen vlády. Opět nám toto definuje Ústava ČR, nalezneme to ve článku 63 v odstavci 3.

Posledním významným činitelem, kdo může zasahovat do procesu, tentokrát však pouze co se týče udílení milostí, je *ministr spravedlnosti*. Zmínku o tom najdeme v trestním řádu v paragrafu 366 odstavci 2. Je čistě na prezidentovi, do jaké míry ho zapojí do svých pravomocí v agendě udílení milostí. Učiní tak prostřednictvím svého rozhodnutí.¹⁸

¹⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 9. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2022*. Praha: Leges, 2022. Glosátor. ISBN 978-80-7502-637-8., s. 1326–1329

¹⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* v posledním znění, článek 62 a 63

¹⁸ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní. 7. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0., s. 848

1.6 Proces

V předešlé podkapitole se práce mírně dotkla samotného procesu udílení milostí a amnestií. Níže ho práce více upřesní.

U amnestie je proces daleko prozaičtější, byť systém jako takový zatěžuje daleko více. O amnestii rozhoduje prezident, ale k její platnosti potřebuje spolupodpis premiéra nebo jím pověřeného člena vlády. Po vyhlášení amnestie se dostávají ke slovu soudy. Soudy posuzují konkrétní osoby, zda jsou a pokud ano, tak do jaké míry účastny na amnestii. O tom, který soud rozhoduje, pojednává paragraf 368 trestního řádu. S novelou trestního řádu zákonem č. 220/2021 Sb. o účasti na amnestii vždy rozhoduje soud, který rozhodoval v prvním stupni, ale pokud si osoba v době rozhodnutí odpykává trest odnětí svobody, tak o tom nově rozhoduje vždy okresní soud, v jehož obvodu se trest vykonává.¹⁹ Samosoudci bez nařízeného jednání nebo soudní senáty v neveřejném jednání vycházejí z amnestijního rozhodnutí a rozhodují o tom formou usnesení, proti které se dá využít řádného opravného prostředku ve formě stížnosti se suspenzivním účinkem.²⁰ Na soudu také záleží, jak se vypořádá s amnestijním zásahem do úhrnných a souhrnných trestů. Stane se tak ve chvíli, kdy část trestných činů, za které byl uložen souhrnný nebo úhrnný trest, podléhá amnestii a druhá část nikoliv. Soud musí tedy určit nový trest za trestné činy, které nepodléhaly amnestii. Samozřejmě je nutné, aby nově vzniklý trest byl přiměřený a rozhodně nesmí být za žádných okolností vyšší.²¹

U milostí se neangažuje moc soudní, ale hlavní břímě leží na zádech exekutivě, a to především prezidentu republiky, případně také ministru spravedlnosti, pokud tak rozhodne sám prezident formou svého rozhodnutí. Jsou tři možnosti, jak dostat milosti. Prezident tak rozhodne ze své vlastní vůle, případně vyhoví podnětu, který mu někdo z moci úřední poskytl, zpravidla ministr spravedlnosti, anebo vyhoví žádosti, kterou může podat kdokoliv z fyzických, ale i právnických osob. Zpravidla to ale bývá odsouzený sám nebo jeho nejbližší. V případě zamítnutí žádosti nic

¹⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 9. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2022.* Praha: Leges, 2022. Glosátor. ISBN 978-80-7502-637-8., s. 1329

²⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018.* Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., s. 783

²¹ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní. 7. vydání.* Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0., s. 848

nebrání tomu podat žádost opakovaně. Není to zákonně nijak regulováno. Žádost o milost též neoplývá odkladným účinkem.²²

Do procesu udílení žádostí, jak už bylo zmíněno výše, může významně zasáhnout ministr spravedlnosti, ale pouze v rozsahu, který mu určí prezident. Zde trestní řád dovoluje přenést na ministra spravedlnosti agendu odmítání bezdůvodných žádostí s výjimkou těch, které si prezident republiky stanoví a takové musí ministr spravedlnosti předložit s návrhem prezidentu.²³ Nutno podotknout, že každý z prezidentů České republiky s touto možností naložil po svém, což práce popíše v příslušných kapitolách níže.

1.7 Opravné prostředky

V této podkapitole se práce zabývá problematikou možné opravy milosti nebo amnestie. Zde nastává zajímavá situace, protože milost ani amnestie nejsou zpětně nikterak zrušitelné.

Amnestii, potažmo tedy amnestijní rozhodnutí samo o sobě je nezrušitelné a soudy s ním nic neudělají, protože k tomu nemají žádné aplikační právo. To ostatně potvrdil i Ústavní soud ve svém usnesení z roku 2013, kdy byla napadena amnestie Václava Klause skupinou senátorů.²⁴

Milost je také akt zcela mimo soudní soustavu a ani sám prezident ji nemůže vzít zpět. Jediné, co mu umožněno, je udělit milost za podmínky. Dle trestní řádu v paragrafu 369 smí prezident udělit podmínku k milosti. Dohled nad plněním vykonává příslušný soud, ale konečné slovo o tom, zda tuto podmínku porušuje náleží Ministerstvu spravedlnosti ČR.²⁵

²² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3., s. 782

²³ FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní. 7. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0., s. 848

²⁴ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 5. 3. 2013, spisové značky: Plénum ÚS 4/13

²⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 9. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2022*. Praha: Leges, 2022. Glosátor. ISBN 978-80-7502-637-8., s. 1332

2. Historie milostí a amnestií v českých zemích

V druhé kapitole mé práce představím užití institutů a jejich právní ukotvení v naší historii. Pro potřeby této práce se termínem „české země“ rozumí období po 28. říjnu 1918, kdy vznikla Československá republika do 17. listopadu 1989, kdy započala sametová revoluce.

V dřívějších dobách patřilo právo milosti a amnestie výhradně do rukou panovníka. To před vznikem Československa náleželo císaři Rakouska-Uherska, jelikož tohoto státního útvaru jsme byli součástí. V rukou císaře bylo právo udělovat jak milost, tak amnestii ve všech jeho formách, tj. abolice, agraciace a rehabilitace. Císař k tomu nepotřeboval spolupodpis někoho jiného.²⁶

2.1 Období meziválečné (1918-1939)

Prvním dokumentem, který upravoval institut milosti a amnestie, byla prozatímní ústava z 13. listopadu 1918. V mezidobí od 28. října do právě vzniklé prozatímní ústavy právo milosti náleželo Národnímu výboru.²⁷

Prozatímní ústava byla ustanovena zákonem č. 37/1918 Sb. a v paragrafu desátém písmene g) se uvádí, že prezident má právo a možnost udělení milosti ve všech třech formách. Avšak každé takové rozhodnutí potřebovalo ke své platnosti kontrasignaci příslušného odpovědného člena vlády. Slovo amnestie se v této ústavě nevyskytuje.²⁸

V roce 1920 byla ustanovena takzvaná „*definitivní ústava*“. Učiněno tak bylo zákonem č. 121/1920 Sb. Pravomoci prezidenta republiky byly vypsány v paragrafu 64 odstavci 1. Bod desátý prezidentovi vkládá možnost udělení milosti, ale už nevysvětluje, co ta milost vlastně je a odkazuje na paragraf 103 téhož zákona. Ten se nachází až ve čtvrté hlavě, která popisuje moc soudcovskou, což je značný rozdíl oproti ústavě dnešní, kdy samotná milost i amnestie je popsána rovnou v pravomocích prezidenta v hlavě třetí, jenž popisuje moc výkonnou. V paragrafu 103 se už dovídáme, že prezident může udělit amnestii i milost v aboliční, agraciační i rehabilitační formě. Byla zde podmínka

²⁶ Zákon č. 144/1867 ř. z., o *moci soudcovské* v posledním znění, článek 13

²⁷ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 58

²⁸ Zákon č. 37/1918 Sb., o *prozatímní ústavě* v posledním znění

v odstavci 2 paragrafu 103, že tato práva nemohl uplatnit v případě obžalovaných či odsouzených členů vlády dle paragrafu 79 téhož zákona.²⁹

Důvod, proč konkrétní vysvětlení pravomocí prezidenta byl až v hlavě soudcovské není náhodný. Dle paragrafu 68 zákona č. 121/1920 Sb. je nutné k platnosti prezidentova výkonu moci výkonné nebo vládní přidat i spolupodpis odpovědného člena vlády. Tím, že pravomoc milosti a amnestie byla zmíněna až v moci soudní, tak nebyla kontrasignace vyžadována. Prezident tedy mohl jakoukoli formu milosti nebo amnestie vyhlášovat zcela sám.³⁰

Významnou roli plnila také milost v souvislosti s trestem smrti, který byl v této době přípustným. Žádost o milost prezidenta republiky byla poslední šancí, jak absolutní trest odvrátit. V období meziválečném bylo uděleno 443 trestů smrti a z toho 422 odsouzeným byla udělena milost prezidentem. Nejvíce milostí udělil první prezident Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk a to celých 417, zbylých 5 milostí bylo uděleno pozdějšími prezidenty Edvardem Benešem a Emilem Háchou. Z těch 21 popravených nebyla udělena milost v případě Masaryka jedenáctkrát, Beneše sedmkrát a Háchy třikrát.³¹

Amnestií se v meziválečném období moc nešetřilo, ale není se čemu divit. Na našem území došlo k bezprecedentní změně politického režimu, a to vždy s sebou nese i změny právních předpisů. Dekriminalizují se určité trestné činy, proto i amnestie zde má své místo, aby dostála novým pořádkům. Úplně první amnestii vyhlásil Národní výbor, a to hned z počátku listopadu 1918. Následovalo období prezidentování T.G. Masaryka, který udělil celkem třináct rozličných amnestií. Po něm nastoupil do úřadu prezident Beneš, který stihl dvě amnestie. Po Mnichovské dohodě a abdikaci Edvarda Beneše byla vyhlášena jedna amnestie z rozhodnutí vlády, protože ještě nebyl zvolen nový prezident. Novým prezidentem se stal Emil Hácha a ten do vzniku protektorátu udělil amnestie dvě.³²

²⁹ Zákon č. 121/1920 Sb., kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky

³⁰ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 62

³¹ PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křidel, 2011 [i.e. 2012]. Svět křidel. ISBN 978-80-87567-21-0., s. 9–10

³² MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 352–355

2.2 Období Protektorátu Čechy a Morava (1939-1945)

Po ustanovení protektorátu zůstalo v Čechách a na Moravě platné takové právo, které „neodporovalo smyslu převzetí ochrany Německou říší“. Právní předpisem, který upravoval institut milosti a s ním věci spojené, bylo vládní nařízení ze dne 4. listopadu 1942 č. 389/1942 Sb., o výkonu práva milosti. Velice podrobně popisovalo, jak má právo milosti, případně amnestie, využívat. Jedná se o nejdetailnější úpravu institutů milosti a amnestie v našich dějinách.³³

2.3 Období třetí republiky a ČSSR (1945-1989)

Rozpadem Protektorátu Čechy a Morava se na přechodnou dobu vracíme k Ústavě z roku 1920 a tři roky po válce se ustanovuje zákonem č. 150/1948 Sb. nová ústava. Právní úprava milosti a amnestie zůstala prakticky nezměněna, došlo ale k přesunu definice pod jeden paragraf, konkrétně pod paragraf 74. V tuto chvíli byla tedy milost i amnestie platná pouze se spolupodpisem odpovědného člena vlády.³⁴

V roce 1960 vznikla další nová ústava. Tato ústava proměnila Československou republiku na Československou socialistickou republiku a také začala ústavu dělit do článků. V článku 62 pod bodem 10 se nachází věta „*má právo udělovat amnestii, promíjet a zmírňovat tresty uložené trestními soudy a nařizovat, aby se soudní řízení trestní nezahajovalo nebo aby se v něm nepokračovalo*“.³⁵ Prezidentovi se také mění jeho odpovědnost. Už není odpovědný vládě, nýbrž Národnímu shromáždění. A ústava po něm nevyžaduje nutnost kontrasignace ani u amnestie, ani u žádné formy milosti. Hned rok po nové ústavě vychází i nový trestní řád, který je s různými novelami platný až do dnešních dnů, kde je přijata i nová procesní stránka udělování milostí. Trestní řád dává prezidentovi možnost v určitých případech přesunout agendu vyřizování milostí na generálního prokurátora nebo ministra spravedlnosti.³⁶

³³ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 62–64

³⁴ Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., *Ústava Československé republiky* v posledním znění

³⁵ Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., *Ústava Československé socialistické republiky* v posledním znění

³⁶ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 67

Poslední ústavní úprava v roce 1968, která přinesla zřízení československé federace, nepřinesla v otázce milosti a amnestii nic nového. Výjimkou byly pouze drobné formální úpravy. Příkladem toho je změna článku, kde se hovoří o pravomocích prezidenta (z článku 62 na článek 61) nebo že prezident je odpovědný Federálnímu shromáždění, nikoliv už tomu národnímu.³⁷

Co se týče praktického využití těchto pravomocí v tomto období, tak po 2. světové válce stihnul ještě prezident Beneš vydat dvě amnestie, které opět úzce souvisely s danou dobou, která byla plná politický změn. Po únoru 1948 se s amnestií a milostí stala prodloužená ruka komunistické propagandy. Milosti byly jedno veliké tajemno, kdy se jednalo především o veřejnosti nepřístupné informace. Amnestie byly především vyhlášovány při příležitostech různých významných událostí, oslav nebo svátků. Například prezident Antonín Zápotocký a Antonín Novotný udělili amnestii pár týdnů po úmrtí svých předchůdců ve funkci prezidenta. Dále všichni socialističtí prezident až na Klementa Gottwalda udělili amnestii k výročí konce 2. světové války. Celkem bylo za dob socialismu, tj. od roku 1948 do začátku sametové revoluce, vyhlášeno patnáct takových amnestií, které se vztahovaly k omilostnění trestných činů jimi určených.³⁸

³⁷ Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., *ústavní zákon o československé federaci* v posledním znění

³⁸ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 357–364

3. Milosti od roku 1990 do současnosti

V této kapitole si rozebereme nakládání s institutem milosti po změně politického režimu, jenž nastal vlivem událostí sametové revoluce. V jednotlivých kapitolách si vždy přiblížíme právní situaci milosti a poté i některé příklady jejího praktického využití. Podkapitoly jsou rozděleny dle jednotlivých prezidentů České republiky.

3.1 Václav Havel

Václav Havel byl prvním zvoleným prezidentem České republiky, ale nutno podotknout, že byl i posledním prezidentem našeho společného státu se Slováký. Prezident Havel byl zvolen do úřadu koncem prosince 1989. Do konce roku 1992 byl prezidentem České a Slovenské republiky, kdy se právní úprava milostí nijak nelišila od té, která byla v Ústavě Československé socialistické republiky z roku 1960. Tudíž mu ústava zaručovala mimo agraciace a rehabilitace i aboliční právo bez kontrasignace, což zcela jistě znamenalo počty udělených milostí. V tomto období jich udělil 601. Nejvíce milostí bylo vydáno v roce 1990, konkrétně 433. V roce následujícím využil svého práva prezident ve dvašedesáti případech. Zbýlých 106 milostí udělil v roce 1992.³⁹

Po rozdělení československého státu se sice změnila ústava, ale práva na udělení milosti prezidentem se to nedotklo. Stále mohl udílet milost ve formě abolicie, agraciace či rehabilitace bez nutnosti spolupodpisu další příslušné osoby.⁴⁰

Havel také využil svého oprávnění zapojit do procesu udělování milostí ministra spravedlnosti. Učinil tak na základě paragrafu 36 odstavce 2 trestního řádu, ve formě svého rozhodnutí ze dne 1. února 1994. Na základě tohoto rozhodnutí mohl ministr spravedlnosti zamítat bezdůvodné žádosti až na výjimky taxativně uvedené. Ministr spravedlnosti nemohl odmítnout žádost o milost od doživotně odsouzeného, mladistvého, ženy starší pětadesáti let či muže starší šedesáti let.⁴¹

³⁹ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 342

⁴⁰ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky ve znění k 1. lednu 1993*

⁴¹ Rozhodnutí č. 33/1994 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o přenesení pravomoci v řízení o udělení milosti*

Během svého desetiletého prezidentování v České republice, udělil Václav Havel 1310 milostí z celkového počtu 32 130 žádostí o milost. Ministr spravedlnosti jich sám 30 420 zamítnul dle rozhodnutí prezidenta č. 33/1994 Sb. Zbýlých 400 již pak neudělil sám prezident ze svého vlastního rozhodnutí. Ze všech udělených milostí bylo 75 % z nich na návrh ministra spravedlnosti, 17 % bez vyjádření ministra spravedlnosti a pouze 8 % udělených milostí bylo v rozporu s ministrem.

Co se týče využitých forem milostí, tak 625 z nich bylo formou abolicie, 681 formou agraciace. Rehabilitace byla čtyřikrát udělena samostatně a čtyřicetkrát ve spojení s agraciačním rozhodnutím.

Důvodů, proč se Václav Havel rozhodl pro udělení daných milostí bylo více. Nejvíce zastoupeným důvodem milosti byly rodinné důvody (okolo 30 %), v závěsu za nimi vysoký věk a zdravotní důvody (cca 28 %) a třetí nejpočetnější skupinou byly důvody humanitární, konkrétně z dobré vůle, záruky okolí, slibem nápravy či dokonce žádostí poškozených. Takových bylo okolo 25 %.⁴²

Vzhledem k vysokému počtu milostí se prezident Havel nevyhnul kritice. Pro kontext autor práce uvádí tři významné případy, které byly tvrdě kritizovány.

První z nich je případ Radomíra Šimůnka, několikanásobného mistra světa v cyklokrosu, který způsobil autonehodu, při níž zahynuli tři lidé. Pravomocně dostal osmnáct měsíců nepodmíněného trestu odnětí svobody, po pěti měsících mu byla prezidentem udělala milost ve formě agraciace.

Další případ se stal v roce 1993 a týkal se Martina Odložila, který měl slavné rodiče. Jeho matkou byla veleúspěšná gymnastka a později i poradkyně prezidenta Havla, Věra Čáslavská, otcem zase atlet Josef Odložil, a právě jeho smrt měl Martin Odložil způsobit, když ho při hádce uhodil tak, že otec po pádu na hlavu zemřel. Nepravomocně mu soud uložil čtyři roky vězení, avšak než se stihl vyjádřit odvolací soud, byla Odložilovi udělena milost ve formě abolicie.⁴³

V posledním případě byla taktéž uložena abolicie, a to pro Martu Chadimovou, která byla stíhaná pro podvod během restituce. Milost jí prezident Havel udělil již

⁴² MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 341–343

⁴³ POKORNÝ, Marek. Kajínek není první. Havel a Klaus také dávali sporné milosti, zajímala se o ně i policie [online]. ČR: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.), 12. května 2017 20:27. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <[21](https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kajinek-neni-prvni-havel-a-klaus-take-davali-sporne-milosti/r~888b87d8372511e79680002590604f2e/v~sl:fb9a0b48791315cc4b95ac64408f6ec6/>></p></div><div data-bbox=)

v roce 1995, avšak Chadimová stále trvala na projednání svého případu, což je v u abolicie možné, avšak na konci nemůže být vysloven trest. Milost nakonec přijala až v roce 2003. Václav Havel odůvodnil tuto milost především neúměrnou délkou trestního řízení.⁴⁴

3.2 Václav Klaus

V pořadí druhý prezident samostatného českého státu. Působil v letech 2003 až 2013 a za tuto dobu stihl vyřídit 22 271 žádostí o milost a z nich v pouhých 407 případech vyhověl kladně.⁴⁵

I prezident Klaus musel vydat své rozhodnutí ve věci využití ministra spravedlnosti v řízení o milostech. On se rozhodl tuto možnost nevyužít a předchozí rozhodnutí prezidenta Havla zrušil. Svou pravomoc danou mu ústavou si tedy nechal plně ve své kompetenci.⁴⁶

V posledním roce jeho úřadování, tj. v roce 2012, došlo k novele ústavy, kdy se přesunula abolicie ze samostatných úkonů prezidenta mezi ty, které vyžadují kontrasignaci předsedy vlády nebo jím pověřeného člena.⁴⁷

Byť prezident Václav Klaus udělil ve srovnání se svým předchůdcem za stejné časové období významně řádově nižší počty milostí, i přes to se nevyhnul kontroverzi a kritice. Opět jsem vybral tři nejvíce medializované případy. První z nich je asi nejvíce kontroverzní.

V roce 2008 udělil Klaus milostí aboliční rozhodnutí pro Zdeňka Kratochvíla, který byl trestně stíhán pro hospodářskou trestnou činnost. Důvodem prý byly zdravotní problémy Kratochvíla. Sám Kratochvíl byl sponzorem Občanské demokratické strany, ve které se dříve Václav Klaus vysoce angažoval. Navíc po pár letech

⁴⁴ Marta Chadimová přijala prezidentskou milost, její proces končí [online]. Praha: *České noviny* (ČTK), 31. října 2003 12:02. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/marta-chadimova-prijala-prezidentskou-milost-jeji-proces-konci/32730>>. ISSN: 1213–5003

⁴⁵ SYRUČEK, Milan. *Prezidenti: jejich role a odpovědnost*. Praha: Brána, 2018. ISBN 978-80-7584-060-8., s.59

⁴⁶ Rozhodnutí č. 254/2003 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o zrušení přenesení pravomoci v řízení o udělení milosti*

⁴⁷ Ústavní zákon č. 71/2012 Sb., *ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů*

poslal dvakrát milion korun skrz svoji společnost Institutu Václava Klause, kde se bývalý prezident angažuje po konci svého funkčního období.⁴⁸

Další milostí, která vzbudila rozruch byla agraciace pro Radku Kadlecovou, která jako policistka brala úplatky. Od soudu odešla s nepodmíněným trestem v délce dvou let. Později vyšlo najevo, že se svěřila svému lékaři, že si její rodina milost za několik miliónů u prezidenta Klause koupila. Případ začala prověřovat policie, ale nakonec ho odložila.⁴⁹

Poslední kontroverzní milost, o které se práce zmíní, je milost pro Annu Benešovou. Ředitelka Metropolitní univerzity v Praze byla odsouzena na dva roky podmíněně se zkušební dobou v délce trvání čtyř let za úplatkářství. Součástí trestu byl i zákaz působení ve vedení univerzity. Všechny tyto tresty byly na základě Klausovy milosti prominuty. Paní Benešová je známou bývalé první dámy Livie Klausové.⁵⁰

3.3 Miloš Zeman

V roce 2013 se po historicky první přímé volbě prezidenta ujímá úřadu Miloš Zeman. Stává se tak v pořadí třetím českým prezidentem, a i on vydržel ve funkci dvě po sobě jdoucí volební období.

Během svého desetiletého mandátu nakládal s institutem milosti velmi skromně. Udělil jich pouze šestadvacet.⁵¹ To je v porovnání ke svým dvěma předchůdcům opravdu velmi malé číslo, mnohonásobně malé. I když po své první inauguraci se takové skromné počínání čekalo.

⁴⁸ Klausovi poslal miliony podnikatel, který od něj dostal milost [online]. ČR: *Deník.cz* (VLTAVA LABE MEDIA, a.s.), 21. června 2017. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/z_domova/klausovu-institutu-posila-miliony-omilostnemy-podnikatel-20170621.html>

⁴⁹ Bývalá policistka si prý koupila prezidentskou milost [online]. Praha: *ČT24* (Česká televize), 16. října 2011. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1237811-byvala-policistka-si-pry-koupila-prezidentskou-milost>>

⁵⁰ POKORNÝ, Marek. Kajínek není první. Havel a Klaus také dávali sporné milosti, zajímala se o ně i policie [online]. ČR: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.), 12. května 2017 20:27. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kajinek-neni-prvni-havel-a-klaus-take-davali-sporne-milosti/r~888b87d8372511e79680002590604f2e/v~sl:fb9a0b48791315cc4b95ac64408f6ec6/>>

⁵¹ Zeman hodlal udělovat milosti jen výjimečně. Nakonec jich podepsal 26 [online]. ČR: *ČT24* (Česká televize). 9. března 2023. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3570250-zeman-hodlal-udelovat-milosti-jen-vyjimecne-nakonec-jich-podepsal-26>>

Miloš Zeman tehdy na Hradčanském náměstí v Praze, pod sochou T.G. Masaryka, ve svém projevu prohlásil, že milost a amnestie jsou pozůstatky monarchie a on se jich dobrovolně vzdává. Navíc se chtěl zasadit o to, aby tyto pravomoci z ústavy vymizely a žádný z jeho nástupců by je tak nemohl zneužívat.⁵² Nutno říci, že udělení milosti přímo nevyhloučil, ale nastavil si tři základní podmínky. Osoba, jež žádá o milost, musí být nevyhlášeně nemocná, nesměla být odsouzena za závažný trestný čin a musí mít zajištěné rodinné zázemí.⁵³

Do procesu žádostí o milosti se též rozhodl zapojit ministra spravedlnosti a nastavil mu podobně tvrdé podmínky. Ministr spravedlnosti zamítal veškeré milosti s výjimkou žádostí, kde osoba trpěla vážnou chorobou nebo byla nemocí ohrožena na životě.⁵⁴ Tím prakticky donutil ministra spravedlnosti naprostou většinu žádostí o milost skrz jeho úřad zamítat jako bezdůvodné.

Jelikož již platila novela ústavního zákona z roku 2012, která již vylučovala využití abolic bez spolupodpisu předsedy vlády nebo jím pověřeného člena.⁵⁵ Tak rozhodnutí o přenesení pravomoci v řízení o milostech kontrastoval tehdejší předseda vlády Jiří Rusnok.

Svou první milost uložil v roce 2016, tedy až tři roky od svého zvolení a omilostněný splňoval jeho podmínky a byl mu tedy prominut zbytek jeho trestu.⁵⁶ Třetí milost prezidenta Zemana byla zároveň jeho první abolicí, tudíž k ní byl nutný spolupodpis předsedy vlády, tehdy Bohuslava Sobotky a on mu vyhověl.⁵⁷

⁵² NĚMEC, Jan. Zeman: Vzdávám se práva udělovat milosti a amnestie [online]. Praha: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.). 8. března 2013 12:30. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/zeman-vzdavam-se-prava-udelovat-milosti-a-amnestie/r~i:article:773460/>>

⁵³ Zeman hodlal udělovat milosti jen výjimečně. Nakonec jich podepsal 26 [online]. ČR: ČT24 (Česká televize). 9. března 2023. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3570250-zeman-hodlal-udelovat-milosti-jen-vyjimecne-nakonec-jich-podepsal-26>>

⁵⁴ Rozhodnutí č. 378/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o přenesení pravomoci v řízení o udělení milosti*

⁵⁵ Ústavní zákon č. 71/2012 Sb., *ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů*

⁵⁶ Prezident Zeman udělil vůbec první milost ve svém úřadu [online]. ČR: ČT24 (Česká televize). 9. února 2016. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1688923-prezident-zeman-udelil-vubec-prvni-milost-ve-svem-uradu>>

⁵⁷ Zeman udělil třetí milost. Muži s poškozením mozku. [online]. ČR: *Týden.cz* (EMPRESA MEDIA, a.s.), 27. září 2016. 17:11 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/zeman-udelil-treti-milost-muzi-s-poskozenim-mozku_399492.html>

Čtvrtá milost byla první milostí, která nesplňovala kritéria, které si Miloš Zeman vytyčil. Důvodem bylo mimo jiné i to, že prezident se rozhodl vykonat akt milosrdenství a laskavosti, o který ho písemně poprosil papež František. Miloš Zeman vyhověl a jako zmíněný akt udělil tuto milost.⁵⁸

Osmá milost se stala první Zemanovou milostí, která byla hojně diskutována. Prezident ji totiž v roce 2017 udělil doživotně odsouzenému vězni Jiřímu Kajínkovi. O milosti Jiřímu Kajínkovi se uvažovalo i dříve. Oba předchozí prezidenti České republiky před takovým rozhodnutím stáli. Václav Havel toto rozhodnutí odsouval, protože byl často kritizován za své počínání s milostmi, takže přenechal toto rozhodnutí na svém nástupci, Václavu Klausovi, ale ani ten se k rozhodnutí nedobral.⁵⁹

Prezident Zeman nakonec milost Jiřímu Kajínkovi udělil s podmínkou, že se sedm let nesmí dopustit žádného trestného činu. Čelil kritice, že tuto milost používá v rámci předvolebního boje o post prezidenta republiky nebo k překrývání tehdy probíhající vládní krize a také, že porušuje své vlastní kritéria. Prezident odmítl tvrzení, že by se za tím schovávaly jeho zájmy a odvětil, že „každé pravidlo má své výjimky“ a také, že postupoval v zásadě *in dubio pro reo*, tedy v pochybnostech ve prospěch obviněného.⁶⁰

Vzhledem k tomu, že milost byla panu Kajínkovi udělena s podmínkou, tak příslušný soud každého půl roku sleduje, zda nebyly tyto podmínky porušeny. Mimo dopravní nehody a pokut za rychlou jízdu byl Kajínek bezúhonný.⁶¹

Nejblíže k porušení podmínky měl pravděpodobně v říjnu 2022, kdy se objevil na křtu hudební skupiny Ortel s reálně vypadající zbraní. Čelil tedy podezření ze

⁵⁸ Prezident republiky udělil z podnětu papeže Františka milost [online]. ČR: *Pražský hrad*. 22. listopadu 2016 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-udelil-z-podnetu-papeze-frantiska-milost-13020>>

⁵⁹ POKORNÝ, Jakub. Kajínek byl blízko milosti už za Havla, navrhovali ji právníci Hradu [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 25. května 2017. 0:30 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kajinek-havel-milost-propusteni-z-vezeni.A170524_202956_domaci_dtt>

⁶⁰ Každé pravidlo má své výjimky, řekl Zeman o milosti pro Kajínka [online]. ČR: *Lidovky.cz* (MAFRA, a.s.). 14. května 2017 13:51. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/domov/zeman-o-milosti-kajinkovi-kazde-pravidlo-ma-sve-vyjimky.A170514_131702_In_domov_ELE>

⁶¹ BÍLÁ, Valentýna. Omilostněný vrah Kajínek dostal další pokutu, tentokrát za rychlou jízdu [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 9. ledna 2019. 15:33 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/jiri-kajinek-vrah-amnestie-nehoda-prestupek-pokuta-blokova-pokuta-vezeni.A190109_142233_plzen-zpravy_vb>

spáchání trestného činu nedovoleného ozbrojování. Nakonec se ukázalo, že vše bylo připravené a zbraň, kterou držel v ruce, byla pouhá atrapa.⁶²

Další zajímavou milostí byla milost s číslem sedmnáct. Udělena byla ke konci roku 2020 pro muže, který zachránil tonoucí se ženu. I tentokrát se Zeman neřídil svými nařízenými pravidly. Muž předtím pracoval v bezpečnostních sborech a před svým odsouzením, za těžké ublížení na zdraví ve stadiu pokusu a výtržnictví, vedl bezúhonný život, proto se prezident zároveň rozhodl i pro svoji první rehabilitaci.⁶³ V posledním roce svého prezidentování se Miloš Zeman uchýlil k pěti milostem a nutno podotknout, že každá z nich zanechala silnou odezvu ve veřejném prostoru. Asi tou nejvíce kontroverzní milostí, kterou Zeman vůbec udělil, se stala milost v pořadí dvacátá první. Milost pro Miloše Baláka.

Miloš Balák byl šéfem Lesní správy Lány. Obviněný a později obžalovaný byl ve věci ovlivňování zakázek v Lánské oboře. Dne 24. března 2022 byl i pravomocně odsouzen ke třem letům odnětí svobody, peněžitému trestu a trestu zákazu činnosti.⁶⁴ To ale vydrželo pouhé dva dny, kdy 26. března přišla milost z Pražského hradu s prominutím celého trestu včetně zahlazení odsouzení.⁶⁵

Dle Zemanova vyjádření k milosti se omilostněný neobohatil, nevznikla žádná národohospodářská škoda a jedná se o skvělého pracovníka, který byl dosud netrestaný. Kritika na sebe nenechala dlouho čekat.⁶⁶

Z řad ústavních činitelů zaznívalo, že Zeman tímto krokem podlamuje důvěru občanů v právní řád naší země. Dává tím také najevo, že lidé jemu blízcí jsou

⁶² HOVORKOVÁ, Eliška. Kajínková zbraň umí jen zvukové efekty. Nedovolené ozbrojování nebylo [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 27. října 2022. 15:52 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ortel-kajinek-puska-samopal.A221027_152357_domaci_remy>

⁶³ Mimořádný a chvályhodný skutek. Zeman udělil milost muži, který zachránil tonoucí ženu [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 16. prosince 2020. 16:31 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-milost-kancelar-prezidenta-jiri-ovcacek-odsouzeny-kajinek_2012161631_gak>

⁶⁴ Soud potvrdil šéfovi Lesní správy Lány tři roky vězení. Dostal i peněžitý trest a zákaz činnosti [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 24. března 2022. 14:01 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-balak-lesni-sprava-lany-soud-ovlivneni-zakazky_2203241343_ako>

⁶⁵ ČEMUSOVÁ, Tereza. Jediná stránka a žádné zdůvodnění. Podívejte se na Zemanovu milost pro hradního úředníka Baláka [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 16. dubna 2022. 5:00 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-balak-milost-lany-prezident-zeman-zduvodneni-ustni-zadost_2204160500_tec>

⁶⁶ GAVRINĚV, Vojtěch. Zeman nabídl nové důvody milosti pro Baláka. Jsou v rozporu s důkazy [online]. ČR: *Seznam Zprávy, a.s.* 7. dubna 2022 17:35. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzy-zeman-nabidl-nove-duvody-milosti-pro-balaka-jsou-v-rozporu-s-dukazy-197328>>

beztrestní. Z řad odborníků i veřejnosti se nesla podobná nevole.⁶⁷ Byly zde i pokusy napadnout tuto milost soudně, ale Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Poukázal na to, že není věcně příslušným soudem a agenda milostí je z roviny ústavní.⁶⁸

Dvacátá druhá až dvacátá čtvrtá milost se týkala případu manželů Kordysových. Ti byli společně se svým společníkem odsouzeni k osmiletému nepodmíněnému trestu odnětí svobody za nelegální obchody s psychotropním nápojem ayahuasca. Zde proběhla také silná odezva jak z řad odborníků, tak veřejnosti, že se jedná o tvrdé tresty za něco, co není tak společensky škodlivé. Prezident jejich volání vyslyšel a udělil milost.⁶⁹

I toto se setkalo s kritikou, především soudu. Ten vytýkal milost jako nebezpečný precedent, který by mohl narušovat důvěru v soudnictví a spíše než řešit tyto rozsudky milostí, by se měla upravit zákonná možnost udělení adekvátnějšího trestu.⁷⁰

Předposlední milost Miloše Zemana byla adresována Janě Nečasové, manželce bývalého předsedy vlády Petra Nečase. Ta byla pravomocně odsouzena za zneužívání tajných služeb. Milost se vztahovala pouze na její podmíněný trest, desetiletý zákaz působení ve státní správě trvá. Ani toto Zemanovo rozhodnutí nebylo šetřeno kritikou.⁷¹

⁶⁷ ŠINDELÁŘOVÁ, Kateřina. Pardon, ale děláte si p...? Politici komentují Zemanovu milost pro Baláka [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 29. března 2022. 17:25 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeman-balak-milost-lanska-obora.A220329_165924_domaci_sind>

⁶⁸ NSS zamítl stížnost kvůli udělení milosti, jde o ústavní pravomoc prezidenta [online]. ČR: *Advokátní deník*. 5. října 2022. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://advokatnidenik.cz/2022/10/05/nss-zamitl-stiznost-kvuli-udeleni-milosti-jde-o-ustavni-pravomoc-prezidenta/>>

⁶⁹ ANDRLE, Vít. Zeman udělí milost polskému páru, který prodával psychotropní nápoje. „Moudré stanovisko,“ říká Blažek [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 18. listopadu 2022. 10:26 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/manzele-kordysovi-milos-zeman-milost-zpravy_2211181026_kth>

⁷⁰ HONUS, Aleš. Soud kritizuje Zemanovu milost pro manžele odsouzené na osm let za ayahuascu [online]. Praha: *Novinky.cz* (Borgis a.s.). 12. prosince 2022. 9:20 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-soud-kritizuje-zemanovu-milost-pro-manzele-odsouzene-na-osm-let-za-ayahuascu-40417119#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.sznhp.box&source=hp&seq_no=7&utm_campaign=abtest203_personalizovany_layout_varBB&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz>

⁷¹ Zeman omilostnil Nečasovou v kauze Vojenského zpravodajství. Žije řádně, tvrdí [online]. ČR: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.). 20. ledna 2023 15:05. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zeman-dal-milost-jane-necasove-v-kauze-zneuuziti-vojskeho-z/r~125d898098c211ed8c6f0cc47ab5f122/>>

Poslední milost se prezident Zeman rozhodl udělit pouhý jeden den před vypršením svého mandátu. Historicky tak udělil první milost právnické osobě, kterou blíže nekonkretizoval, s odůvodněním, že trest má neblahý vliv na její zaměstnance.⁷²

Po různých spekulacích se nakonec právnická osoba přihlásila sama. Jednalo se o společnost Energie – stavební a báňská, a. s., která byla uznána vinnou ve stejné kauze jako již omilostněný Miloš Balák.⁷³

V součtu udělil prezident Zeman pouze deset milostí v souladu se svými kritérii, zbylých šestnáct kritériím neodpovídalo. Převážná většina milostí byla agraciačního typu, pouhé dvě z nich byly spojeny i s rehabilitací.

Abolice byly uděleny celkem tři. Zcela jistě na tuto skutečnost měla vliv i předchozí úprava ústavního zákona, protože při konci a po skončení funkčního období prezidenta Zemana se z médií dostaly na veřejnost informace, že prezident Zeman měl předsedu vlády Petra Fialu žádat o podpis k abolicím. Konkrétně v případech skartace vrbětické zprávy, úniku informací z tajné služby a dotačních machinací bývalého kancléře Vratislava Mynáře. Ve všech případech premiér odmítl kontrasignovat.⁷⁴

⁷² Prezident republiky udělil milost [online]. ČR: Web Miloše Zemana. 7. března 2023. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<http://www.zemanmilos.cz/cz/tiskova-sdeleni/prezident-republiky-udelil-milost-99097.htm>>

⁷³ NOHL, Radek et al. Zeman udělil milost na rozloučenou. Firmě z kauzy v Lánské oboře [online]. ČR: *Seznam Zprávy, a.s.* 7. března 2023 18:58. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-prezident-zeman-udelil-milost-na-rozloucenou-227235#dop_ab_variant=891010&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&source=hp&seq_no=1&utm_campaign=abtest203_personalizovany_layout_varAA&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz>

⁷⁴ Zeman prý žádal Fialu o beztrestnost pro Mynáře. Už podruhé [online]. ČR: *Seznam Zprávy, a.s.* 10. března 2023 23:07. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-zeman-pry-zadal-fialu-o-beztrestnost-pro-mynare-uz-podruhe-227621#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&source=hp&seq_no=2&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz>

4. Amnestie od roku 1990 do současnosti

Do dnešních dní bylo v našich končinách od roku 1990 vyhlášeno pět prezidentských amnestií. Čtyři z nich vyhlásil Václav Havel, z toho dvě ještě jako federální prezident České a Slovenské federativní republiky. Pátou vyhlásil, ke dvacetiletému výročí vzniku samostatné České republiky, Václav Klaus.

Miloš Zeman amnestii během svého mandátu nevyhlásil, dodržel tak svůj závazek a stal se prvním prezidentem od roku 1918, který amnestii v žádné své formě nevyhlásil.

Než se práce začne věnovat samotným amnestiím po roce 1990. Je nutné zde si uvést ještě jednu důležitou amnestii, a to amnestii udělenou Gustávem Husákem z 8. prosince 1989. Byla v reakci na události 17. listopadu téhož roku, a právě probíhajícím demokratizačním procesem zvaným sametová revoluce.

Jeho amnestijní rozhodnutí obsahovalo všechny tři možné formy amnestie, tj. abolicí, agraciací i rehabilitací. Bylo členěno do šesti článků, které se především týkaly trestných činů v první hlavě tehdejšího trestního zákona. Jednalo se hlavně o trestné činy politického charakteru jako podvracení republiky, hanobení republiky, opuštění republiky, nedovoleného podnikání či pobuřování.⁷⁵

4.1 Václav Havel

V průběhu svého třináctiletého prezidentování udělil celkem čtyři amnestie. Všechny se promítnou v podkapitolách níže. Zvláštní důraz bude veden na Havlovu první amnestii v roce 1990, která se zároveň stala tou nejvíce skloňovanou v pozdějších dobách.

⁷⁵ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 75–77

4.1.1 Amnestie ze dne 1. ledna 1990

Vyhlášena u příležitosti jeho zvolení prezidentem republiky. Tehdy platná ústava přisuzovala právo udělení amnestie čistě jen prezidentovi bez nutnosti kontrasignace. Cílem této amnestie bylo napravit činnost předchozího nesvobodného režimu, proto se později často nazývala „*velká*“ neboť se svým rozsahem vymykala Havlovým pozdějším amnestiím.⁷⁶

4.1.1.1 Amnestijní rozhodnutí

Amnestie obsahovala celkem osm článků.

V prvním článku Havel prominul veškeré nepodmíněně uložené tresty za přečiny a podmíněně odložené tresty odnětí svobody. Také tresty, jež ukládali nápravné opatření a všechny samostatně uložené peněžité tresty.

Druhý článek promíjel veškeré nevykonané tresty odnětí svobody, u kterých nepřevyšoval trest dvou let u úmyslných trestných činů, tří let u nedbalostních. Dále u ostatních trestných činů ukrojil nejméně 2 roky, případně třetinu, u trestů uložených za úmyslné trestné činy, nejméně 3 roky, případně polovinu, u nedbalostních trestných činů.

Třetím článkem zahladil odsouzení všem, kteří byli odsouzeni za přečin, u kterého nepřekračovala horní hranice trestu jeden rok.

Čtvrtý článek nařizoval abolicí v řízeních o přečinech.

Pátý článek se též týkal zastavení, případně nezahajování, trestního stíhání v případech, kdy trest nepřevyšoval tři roky u úmyslných trestných činů a pět let u činů z nedbalosti.

Šestý článek uváděl výjimky z článků druhého až pátého. I přes to, že výjimky byly stanoveny na ty nejtěžší zločiny (vraždy, loupeže, znásilnění, pohlavního zneužití) jim prezident z trestu prominul jeden rok.

V sedmém článku nařídil generálnímu prokurátorovi, ministrům spravedlnosti obou států federace a ministrovi národní obrany, aby mu předložili návrhy k rozhodnutí o případech taxativně vyjmenovaných osob, na které se předchozí

⁷⁶ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milostí: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 77–81

články nevztahovali či vztahovali jen z části. I proto bylo v roce 1990 uděleno tolik individuálních milostí ze strany prezidenta.

Poslední osmý článek ukládal výše zmíněných činitelům, aby vykonali toto rozhodnutí o amnestii do dvaceti dnů.⁷⁷

4.1.1.2 Dopad amnestie

Amnestie se dotkla skoro 27 000 trestních stíhání. Z výkonu trestu bylo propuštěno 23 000 odsouzených nebo obviněných v režimu vazby, z toho z české části federace 15 000 osob vězněných. Vše z celkového počtu 31 000. To mimo jiné znamenalo, že brány československých věznic opustily tři čtvrtiny všech vězněných osob.⁷⁸

Neblahým jevem byl nárůst kriminality. Tato amnestie je s ním často spojována, ale mnohdy daleko více než by měla. Ano, bezesporu zde přímá souvislost je, ale není to jediný důvod, který stojí za zvýšením kriminality. Nesmí se zapomínat, že nastala rozsáhlá a bezprecedentní polická i společenská změna, která taktéž byla významným hráčem v souvislosti se vzrůstem kriminality.⁷⁹

V číslech se tak ke konci roku 1990 dostalo do rozporu se zákonem padesát procent amnestovaných, kteří ale z celkového počtu stíhaných osob tvořili pouhých devět procent. Na Slovensku to do konce srpna roku 1990 bylo procent sedm.⁸⁰

4.1.1.3 Ohlasy k amnestii

Převážná většina ohlasů byla spíše kritická, ale našly se i hlasy, které ji obhajovaly. Zpětně je to velice těžké hodnotit. Společnost se nacházela v převratné době a nová vláda stála před mnohými náročnými úkoly. Některé zvládla lépe, jiné hůře. Obecně tehdy panovalo velice optimistické nahlížení na

⁷⁷ Rozhodnutí č. 01/c1/1990 Sb., *rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 1. ledna 1990*

⁷⁸ SYRUČEK, Milan. *Prezidenti: jejich role a odpovědnost*. Praha: Brána, 2018. ISBN 978-80-7584-060-8., s. 208

⁷⁹ MAREŠOVÁ, Alena. *Amnestie 1990. Sborník referátů ze semináře, který se uskutečnil 13. února 1992 v Praze*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1992., s. 7–8

⁸⁰ MAREŠOVÁ, Alena. *Vybrané kriminologické aspekty amnestie z ledna 1990. Sborník referátů ze semináře, který se uskutečnil 14. února 1991 v Praze*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1991.

doby budoucí, tomu odpovídala i rozsáhlost amnestie. Z hlediska trestní politiky se amnestie osvědčila jako účinný nástroj v době výrazných politicko-spoločenských změn. Tato amnestie dokázala velice rychle osvobodit pachatele těch činů, které se v novém zřízení postupně dekriminlizovaly novelizovaných trestním zákoníkem.⁸¹

Výrazným ohlasem amnestie byla také vzpoura vězňů ve věznicí Leopoldov, ležící ve slovenské části federace. Vzpoura byla právě podnícena i novou dobou, kdy někteří lidé brali svobodu jako své právo bez žádných povinností. V Leopoldově se hlavně nacházeli trestanci s vysokými tresty za zvlášť závažné trestné činy, a tudíž se velké části z nich amnestie prakticky nedotknula. Proto se 15. března 1990 rozvířila vzpora, která nakonec musela být násilně potlačena bezpečnostními složkami.⁸²

Bohužel tímto amnestijním sítem prošlo i několik trestanců, kteří se poté dopustily těch nejvážnějších trestných činů, a to na amnestii vrhlo temný stín.

Příkladem těchto osob jsou sérioví vrazi Josef Kott a Michael Kutílek, kteří během dvaceti šesti hodin zavraždili čtyři osoby a pátá jejich oběť jenom zázrakem přežila.⁸³ Nebo pravděpodobně nejsmutnější případ Jaroslava Oplištila, který pohlavně zneužil a následně usmrtil půlročního novorozence.⁸⁴

Také případ Jaroslava Gančarčíka, jenž zavraždil tři ženy a jednu z nich prokazatelně znásilnil, což ho po letech, díky pokročilosti ve zjišťování DNA, usvědčilo.

Zajímavostí k těmto třem brutálním skutkům může být, že se všechny tři staly v rozmezí 30. dubna až 2. května 1990, kdy první vraždil právě Gančarčík, den na to Oplištil a jako poslední vrazi Kott a Kutílek.⁸⁵

⁸¹ MAREŠOVÁ, Alena. *Amnestie 1990. Sborník referátů ze semináře, který se uskutečnil 13. února 1992 v Praze*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1992., s. 7–8

⁸² ZUNA, Pavel. *Slavné dny: 15.3.1990 Den, kdy začala vzpoura vězňů v Leopoldově* [online]. ČR: *Slavné dny* (Seznam.cz, a.s.), 2015. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <<https://www.slavne-dny.cz/episode/10005178/den-kdy-zacala-vzpoura-veznu-v-leopoldove-15-brezen>>

⁸³ LÁNSKÝ, Tomáš. *Měli dostat provaz. Bestie Kott a Kutílek přepsaly učebnice kriminalistiky* [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 4. února 2022. 17:00 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kriminalistika-kott-kutilek.A220203_174601_domaci_cun>

⁸⁴ PÁNEK, Jiří. *Unesl půlroční holčičku, znásilnil ji a zavraždil. Teď chce z ústavu* [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 3. ledna 2020. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jaroslav-oplistil-nemocnice-unos-znasilneni-vrazda-miminko-pedofil-soud-lecba-soud.A190222_134412_domaci_iri>

⁸⁵ PÁNEK, Jiří. *Neumím zabít ani kuře, tvrdil Gančarčík. Řeznickými noži ubodal tři ženy* [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 30. dubna 2020. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z:

4.1.2 Amnestie ze dne 16. února 1990

Tato amnestie se vymyká těm ostatním. V budoucnu již podobná amnestie vyhlášena nebyla. Byla velice strohá, ale o to konkrétnější. Týkala se abolicie trestného činu nedovolené ozbrojování, pokud předmět, který splňoval prvky nedovoleného ozbrojování osoba odevzdala mezi 1. lednem a 1. březnem 1990.⁸⁶ V očích autora práce připomíná tato amnestie pozdější tzv. zbraňové amnestie, jež se často koná při příležitosti novel zákonů týkajících se zbraní a střeliva. Zbraňová amnestie je zánik trestnosti nedovoleného ozbrojování. Do dnešního dne jich bylo na našem území vyhlášeno celkem pět.⁸⁷

4.1.3 Amnestie ze dne 3. února 1993 a 1998

Poslední dvě amnestie Václava Havla jsou udělené při příležitosti začátku jeho funkčního období jako prezidenta České republiky. V obou případech již platil ústavní zákon 1/1993 Sb., který platnost amnestie prezidenta podmínil spolupodpisem předsedy vlády nebo jím pověřeného člena. V obou těchto amnestiích byl spolupodpisující předseda vlády. V prvním případě Václav Klaus, ve druhém Josef Tošovský.⁸⁸

Obě tyto amnestie jsou vyhlášeny v podobném duchu. Ta z roku 1993 byla opatrnější. Nařizovala abolicí pro nedbalostní trestné činy, jejichž horní hranice nepřesahovala tři léta a promíjela a rehabilitovala tresty uložené za trestné činy z nedbalosti, kde taktéž horní hranice nepřesahovala tři roky. Také bylo generálnímu prokurátorovi a ministru spravedlnosti a obrany uloženo podobné nařízení jako tomu bylo v sedmém článku Havlovy amnestie z 1. února 1990, že mají po přezkumu předkládat návrhy k abolicím u taxativně vyjmenovaných

<[⁸⁶ Rozhodnutí č. 01/c10/1990 Sb., *rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 16. února 1990*](https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/trojnashobna-vrazda-klucov-gancarcik-genetika-dna-znasileni-policie-soud.A200424_184346_krimi_iri></p></div><div data-bbox=)

⁸⁷ MORAVČÍK, Ondřej. Novela zákona o zbraních a zbraňová amnestie [online]. ČR: *Policie České republiky*, 30. ledna 2021. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <<https://www.policie.cz/clanek/novela-zakona-o-zbranich-a-zbranova-amnestie.aspx>>

⁸⁸ MAREČKOVÁ, Lenka. *Milostí: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2., s. 82–84

(těhotné ženy, muži starší 60 let a ženy starší 55 let nebo osoby invalidní či se závažnou nemocí).⁸⁹

Amnestie z roku 1998 také zastavovala nebo zakazovala zahajovat trestní řízení u trestných činů z nedbalosti, navíc to samé platilo pro trestné činy úmyslné. Zde byla nutnost horní hranice nikoliv tří léta, nýbrž léta dvě. Amnestie obsahovala i agraciace a rehabilitace. Prominuly se a zahladily se například všechny podmíněné tresty odnětí svobody, nevykonané tresty obecně prospěšných prací či nevykonané peněžitě tresty. Poslední článek vyjmenovával, na koho se amnestie rozhodně nemůže vztahovat.⁹⁰

Obě tyto amnestie byly také skromné co do počtu osob, na které se vztahovaly. Amnestie z roku 1993 se týkala zhruba 130 osob a ta o pět let později 930 osob.⁹¹

4.2 Václav Klaus

Václav Klaus byl prezidentem České republiky po dvě funkční období, konkrétně od roku 2003 do roku 2013.⁹² Na konci svého druhého prezidentského období vyhlásil dílčí amnestii, která mnohé zaskočila.

4.2.1 Amnestie ze dne 1. ledna 2013

Amnestie byla vyhlášena na závěr novoročního projevu prezidenta Klause k příležitosti dvacetiletého výročí České republiky. To, že byla překvapivá pro veřejnost není nic zvláštního, ale samotné vyhlášení zaskočilo i většinu ústavních činitelů a osob, které se s amnestijním rozhodnutím nakonec vypořádávají nejvíce, tj. soudce, příslušníky Vězeňské služby České republiky, policisty a tak dále.⁹³

Ač Václav Klaus tvrdil, že amnestie se tvořila deset let, kdy se polemizovalo, co by mohlo být jejím obsahem, tak později vyšlo najevo z úst ředitele politického

⁸⁹ Rozhodnutí č. 56/1993 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1993*

⁹⁰ Rozhodnutí č. 20/1998 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1998*

⁹¹ SYRUČEK, Milan. *Prezidenti: jejich role a odpovědnost*. Praha: Brána, 2018. ISBN 978-80-7584-060-8., s. 208

⁹² Václav Klaus [online]. ČR: *Pražský hrad*. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/vaclav-klaus>>

⁹³ LEINERT, Ondřej. Amnestie, kterou nikdo nečekal, aneb Klausovo překvapení v přímém přenosu [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.). 4. listopadu 2019 10:10. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vaclav-klaus-amnestie.A191104_101012_domaci_vlc>

odboru prezidentské kanceláře Ladislava Jakla, že se amnestie tvořila několik týdnů „v širokém okruhu tří lidí“. Těmi měli být sám Ladislav Jakl, bývalý poslanec Zdeněk Koudelka a právník Pavel Hasenkopf. Nutno dodat, že všichni jmenovaní nakonec tuto zprávu dementovali.⁹⁴

4.2.1.1 Amnestijní rozhodnutí

Rozhodnutí o amnestii se skládalo z celkem pěti článků. Amnestie spadá do pravomocí prezidenta, ale pro její platnost je nutná kontrasignace. K této amnestii tedy připojil svůj popis tehdejší předseda vlády Petr Nečas.

První článek se věnuje agraciaci a rehabilitaci nepodmíněných trestů odnětí svobody. Je členěn na tři odstavce. V odstavci prvním se promíjí nevykonané tresty nebo jejich zbytky za podmínky, že byly pravomocně uloženy před udělením této amnestie, tj. před 1. lednem 2013 a zároveň nepřevyšují jeden rok. Druhý odstavec také promíjí nevykonané tresty nebo jejich zbytky s podmínkou, že byly pravomocně uloženy před 1. lednem 2013, ale zároveň musí splňovat podmínku, že v roce 2013 dosáhnou osoby trestně stíhané minimálně věku pětasedmdesáti let a nebyl jim uložen trest vyšší než deset let. Poslední odstavec garantuje zahlazení odsouzení pro ty, na které se vztahovaly předchozí dva odstavce.⁹⁵

Druhý článek vyhrazuje tři podmínky pro zastavení pravomocně neskončeného trestního stíhání. První podmínkou bylo, že trestní stíhání není vedeno proti uprchlému. Druhá podmínka se vztahuje k době trvání trestního stíhání, to muselo k datu vyhlášení amnestie, tedy k 1. lednu 2013 trvat alespoň osm let. Třetí podmínka stanovila trest, který smí být maximálně uložen. Ten nesměl překročit deset let.⁹⁶

Další článek, v pořadí třetí, se dotýká zmírnění některých nepodmíněných trestů. Členěn je do čtyř odstavců. Odstavec první stanoví podmínku pro amnestované dle odstavců dva a tři téhož článku. Amnestovaný se nesmí dopustit trestného činu v době pro něj odpovídající pro zahlazení odsouzení. Druhý odstavec

⁹⁴ SYRUČEK, Milan. *Prezidenti: jejich role a odpovědnost*. Praha: Brána, 2018. ISBN 978-80-7584-060-8., s. 227

⁹⁵ Rozhodnutí č. 1/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013*, článek první

⁹⁶ Rozhodnutí č. 1/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013*, článek druhý

promíjel tresty, které byly opět uloženy před 1. lednem 2013 a uložený trest nepřevyšoval délku čtyřadvaceti měsíců. Zde byly taxativně stanoveny výjimky pod písmeny a), b) a c). Odstavec třetí byl laděn podobně jako předešlý odstavec, ale již neměl taxativně vyjmenované podmínky a vztahoval se na všechny odsouzené, kterým byl vyměřen trest v maximální délce třiceti šesti měsíců a v roce 2013 dosáhli věku sedmdesáti let. Poslední odstavec definoval, že pokud se prominutí trestu nevztahuje na celou trestnou činnost, nýbrž toliko jen na část z úhrnného nebo souhrnného trestu, tak se článku neužije vůbec.⁹⁷

Článek čtvrtý promíjel další tresty. V odstavci jedna se zabýval těmi podmíněně odloženými. Formou agraciace amnestoval všechny, jenž měli v roce 2013 věk sedmdesáti let nebo jim byl uložen podmíněný trest odnětí svobody v maximální délce dvou let. Druhý odstavec promíjel veškeré pravomocně uložené tresty obecně prospěšných prací a domácího vězení, a to v plné míře nebo pokud již byly konány, tak jejich zbytek.⁹⁸

Pátý článek, poslední článek amnestijního rozhodnutí prezidenta Václava Klause je společným ustanovení pro celou amnestii. Definoval, že tato amnestie se vztahuje i na osoby mladistvé, tudíž trestným činem se též rozumělo provinění a trestem opatření.⁹⁹

4.2.1.2 Dopad amnestie

Nejprve tedy amnestie v číslech. Celkově se dílčí amnestie dotkla 111 263 osob, z toho 3057 mladistvých. Z toho vyplývá, že se amnestie tehdy týkala každého stého obyvatele České republiky.

Nejvíce využívaným článkem byl článek čtvrtý amnestijního rozhodnutí, konkrétně odstavec první, kdy více jak osmdesáti tisícům osob byl prominut podmíněný trest. Nepodmíněný trest odnětí svobody byl pardonován 19 820 osobám, z toho 6 443 se v té době nacházelo v různých vězeňských zařízeních a bylo propuštěno na svobodu.

⁹⁷ Rozhodnutí č. 1/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013*, článek třetí

⁹⁸ Rozhodnutí č. 1/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013*, článek čtvrtý

⁹⁹ Rozhodnutí č. 1/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013*, článek pátý

Přes desetitisícům osob bylo upuštěno od jejich alternativních trestů. Přesněji 9 660 osobám bylo upuštěno od trestu obecně prospěšných prací a 385 lidem bylo zrušeno domácí vězení. Článek II., který zastavoval dlouhá trestní stíhání, se vztahoval celkem na 265 obviněných.¹⁰⁰

Tato neplánovaná amnestie měla neblahý dopad i na soudy v celé České republice, nebyly na to totiž vůbec připraveny a ve vzniklém chaosu došlo i k chybným rozhodnutím soudců a amnestovány byly i osoby, na které se amnestijní rozhodnutí nemělo vztahovat vůbec. Tento problém byl především přičítán tomu, že o amnestii skoro nikdo nevěděl, nebyla možnost si předpřipravit žádný konkrétní výklad a soudci pracovali pod tlakem. Náprava takových chybných rozhodnutí je ale obtížná, ne-li nemožná.¹⁰¹

Ministr spravedlnosti Pavel Blažek konstatoval, že chyby již nelze opravit. Řádné opravné prostředky se již podat nemohou a u mimořádných opravných prostředků by v úvahu připadala jen stížnost pro porušení zákona. Pokud ta by prokázala, že opravdu došlo k chybě, tak pro amnestovaného by se nic nezměnilo, protože je takové rozhodnutí v neprospěch pachatele a byl by zde jen akademický výrok soudem o takové skutečnosti.¹⁰²

A jak si vedli amnestovaní přímo z věznic na svobodě? Do dvou roků byla více než polovina z nich znovu obviněna. Dohromady spáchali více než devět tisíc skutků. Největší zastoupení u nich měla majetková kriminalita, ale dopouštěli se i kriminality hospodářské, mravnostní a násilné. Nejčastěji páchali svou kriminalitu na území Prahy, nejméně na Vysočině. Celá čtvrtina z nich byla pak do dvou let opět za mřížemi. Celkově pak kriminalita po lednové amnestii v roce 2013 narostla o sedm procent oproti roku 2012. V roce 2014 se naopak o 11 procent snížila.¹⁰³

¹⁰⁰ DUŠEK, Libor. Výročí amnestie v číslech [online]. ČR: *Jiné právo*. 7. ledna 2014 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <<https://jinepravo.blogspot.com/2014/01/vyroci-amnestie-vcislech.html>>

¹⁰¹ JANOUŠEK, Artur a Kateřina FROUZOVÁ. Chaos při amnestii. Soudci omylem pustili i vězně které neměli [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.). 29. ledna 2013 1:15 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soudci-omylem-amnestovali-i-vezne-kterych-se-amenstie-netykala.A130128_211500_usti-zpravy_brm>

¹⁰² Blažek: Omyly při propouštění vězňů na amnestii už asi nepůjde zvrátit. [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.). 29. ledna 2013 13:45 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/amnestie-prezidenta-vaclava-klause.A130129_134511_domaci_jav>

¹⁰³ Klausova amnestie propustila 6471 vězňů, víc jak polovinu z nich stíhá police [online]. ČR: *Deník.cz* (VLTAVA LABE MEDIA, a.s.), 23. ledna 2015. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/z_domova/klausova-amnestie-propustila-6471-veznu-vic-jak-polovinu-z-nich-stiha-policie-20.html>

Propuštění vězni často neměli pracovní uplatnění, proto i Úřady práce České republiky měly v prvních měsících napilno. Až tři čtvrtiny všech propuštěných na základě amnestie se ihned registrovalo na úřady práce jako nezaměstnaní a velká část z nich také požádala o mimořádnou okamžitou pomoc. Pokud by se o podporu přihlásilo šest tisíc propuštěných, státní výdaje by byly podle odhadů ministerstva práce a sociálních věcí více jak osmnáct milionů.¹⁰⁴

Vězeňská služba uvedla, že jejich přímé výdaje týkající se k amnestii, tj. platy na přesčasy zaměstnancům a prohlídky vězňů při propouštění, dosáhly výše skoro pěti milionů.¹⁰⁵

4.2.1.3 Ohlasy k amnestii

Reakce na amnestii na sebe nenechaly dlouho čekat, byly velice bouřlivé a v naprosté většině kritické. A to jak z řad veřejnosti a odborníků, ale i samotných ústavních činitelů.

Předseda Ústavní soudu Pavel Rychetský se k amnestii postavil velmi kriticky, kdy ji dokonce nazval „*neuvěřitelným diletantismem*“ a narážel na to, že naprostou většinu amnestií od dob českého státu jako takového připravovala vláda v čele s ministrem spravedlnosti.¹⁰⁶

Tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek zase odmítnul to, že by vláda nesla odpovědnost za tuto amnestii, protože se to na vládní úrovni nikdy nekonzultovalo.

¹⁰⁴ Amnestie: MPSV pomáhá proti recidivě a sociálnímu vyloučení [online]. ČR: *Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky*. 1. února 2013. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/rok-2013-5?p_r_p_categoryId=2776955&p_r_p_resetCur=true&p_j_a_id=799587&p_p_mode=view&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK_type=content&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK_mvcPath=/view_content.jsp&p_p_id=com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK&p_p_lifecycle=0&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK_urlTitle=amnestie-mpsv-pomaha-proti-recidive-a-socialnimu-vyloucenii>

¹⁰⁵ Klausova amnestie prominula trest 111 tisícům lidí. Vězňů ale zase přibude [online]. ČR: *Deník.cz* (VLTAVA LABE MEDIA, a.s.), 17. prosince 2013. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/z_domova/novorocni-klausova-amnestie-prominula-trest-111-tisicum-lidi-20131217.html>

¹⁰⁶ Rychetský k amnestii: Selhali Klausovi i Nečasovi poradci [online]. Praha: *ČT24* (Česká televize). 10. ledna 2013. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1124408-rychetsky-k-amnestii-selhali-klausovi-i-necasovi-paradci>>

To je ale z ústavního hlediska problém, protože dle článku 63 odstavce 4, Ústavy České republiky, za kontrasignované rozhodnutí prezidenta odpovídá vláda.¹⁰⁷

Ani zákonodárné sbory nezahálely. Dolní komora Parlamentu České republiky chtěla, aby prezident Klaus přišel na jednání poslanecké sněmovny a vysvětlil svou amnestii, to ale on odmítl s tím, že je vše jasné a srozumitelné a není co dodávat.¹⁰⁸ Horní komora parlamentu se k tomu postavila svérázně. Odhlasovala ústavní žalobu na prezidenta republiky pro velezradu. Amnestie byla jedním z více důvodů, proč se žaloba podávala. Jednalo se o vůbec první žalobu proti prezidentovi České republiky ve dvacetileté historii. Pro návrh hlasovalo 38 z 68 přítomných senátorů.¹⁰⁹

Ústavní soud se žalobou nakonec nezabýval. Řízení bylo zastaveno. Důvodem bylo skončení funkčního období prezidenta republiky, tudíž by takové řízení bylo neúčelné.¹¹⁰

Prezident Klaus i předseda vlády Petr Nečas si za svým rozhodnutím stáli. Klaus hájil amnestii tím, že šlo o pardon lidem, kteří se dopustili méně závažných trestných činů, dále zastavit nekončící a extrémně dlouhá trestní stíhání a také o propuštění seniorů z věznic. Kritiku pokládal za účelovou v rámci politické boje.¹¹¹ Petr Nečas zase tvrdil, že amnestii nešlo nepodepsat a byl postaven před hotovou věc. Zároveň se vyrojily pochybnosti, zda nešlo o „podpis za podpis“, kdy prezident podepíše vládě daňový balíček a předseda vlády zase prezidentovi amnestii. Nečas toto razantně popřel.¹¹²

¹⁰⁷ Kalousek popírá spoluodpovědnost vlády za amnestii [online]. Praha: *Novinky.cz* (Borgis a.s.). 6. ledna 2013. 12:32 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-kalousek-popira-spoluodpovednost-vlady-za-amnestii-177635>>

¹⁰⁸ Prezident nebude poslancům vysvětlovat důvody amnestie [online]. Praha: ČT24 (Česká televize). 9. ledna 2013. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1124523-prezident-nebude-poslancum-vysvetlovat-duvody-amnestie>>

¹⁰⁹ BARTOŠOVÁ, Simona, Věra PFEIFFEROVÁ a Martina SPĚVÁČKOVÁ. Senát schválil ústavní žalobu na Klause pro velezradu. Hlavně kvůli amnestii. [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 4. března 2013. 21:30 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/senat-schvalil-ustavni-zalobu-na-klause-pro-velezradu-hlavne-kvuli-amnestii_201303042130_sbartosova>

¹¹⁰ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 5. 3. 2013, spisové značky: Plénum ÚS 4/13

¹¹¹ LEINERT, Ondřej. Amnestie, kterou nikdo nečekal, aneb Klausovo překvapení v přímém přenosu [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.). 4. listopadu 2019 10:10. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vaclav-klaus-amnestie.A191104_101012_domaci_vlc>

¹¹² Nečas: Nesouhlas společnosti s amnestií mě velmi trápí [online]. Praha: ČT24 (Česká televize). 9. ledna 2013. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1124572-necas-nesouhlas-spolecnosti-s-amnestii-me-velmi-trapi>>

O necelý rok později, kdy již Nečasova vláda neúřadovala, se dostala na veřejnost informace, že v policejních odposleších, které tehdy sledovaly okolí premiéra, zaznělo z úst Petra Nečase, že „*amnestie je strašný průšvih*“ a že „*otevřeně šlo o podpis za podpis*“. Všichni z aktérů tuto věc ale stále odmítali.¹¹³

Veřejností je tato amnestie vnímána velice kriticky. Ihned po amnestii proběhl průzkum veřejného mínění společností Median, kdy přes dvaosmdesát procent Čechů bez ohledu na věk, vzdělání nebo bydliště s amnestií nesouhlasilo. Nejvíce kritizovaný byl především druhý článek, který zastavoval vleklá soudní řízení. Ten odmítlo dokonce dvaadevadesát procent respondentů.¹¹⁴

Článek druhý amnestijního rozhodnutí prezidenta se opravdu stal nejvíce skloňovaným a není divu. Připravil o šanci na odškodnění mnoho poškozených. Zastavil například soud s představiteli projektu H-System nebo trestní řízení proti zástupcům zkrachovalých bank Union a Moravia, kde si uplatňovalo nárok na náhradu škody velké množství poškozených.

V případech, které byly amnestovány na základě druhého článku, už poškození nemohli žádat náhradu škody v trestním řízení, ale museli se obrátit na civilní soudnictví. U civilního soudu jsou ale poškození v horší pozici, protože nesou důkazní břemeno, vše tedy musí dokázat, včetně nezákonného jednání žalovaného.¹¹⁵

Vláda si byla vědoma nevole, kterou prezidentova amnestie způsobila, a tak se poškozeným pokusila pomoci alespoň tím, že pro ně zrušila soudní poplatky, které by jinak u civilních soudů museli poškození hradit.¹¹⁶

Tento článek musel projednávat i Ústavní soud České republiky, kde se mu dostal na stůl návrh na vyslovení jeho protiústavnosti, avšak Ústavní soud návrh odmítnul

¹¹³ HRUBEŠ, Karel. *Odposlech Nečase: Podpis amnestie jsem směnil za jiný* [online]. Praha: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.). 12. prosince 2013 6:35. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odposlech-necase-podpis-amnestie-jsem-smenil-za-jiny/r~5096c68c62f111e39c89002590604f2e/>>

¹¹⁴ Průzkum: S rozsahem amnestie nesouhlasí přes 80 procent lidí [online]. ČR: *Lidovky.cz* (MAFRA, a.s.). 4. ledna 2013 20:33. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/domov/pruzkum-s-rozsahem-amnestie-nesouhlasi-pres-80-procenta-lidi.A130104_203832_in_domov_ani>. ISSN: 1213–1385.

¹¹⁵ ALBRECHTOVÁ, Lucie. Dopad amnestie prezidenta ČR na práva poškozených. *Zpravodaj Bílého kruhu bezpečí*. 2013, ročník 22, číslo 1, s. 15–17. ISSN: 1213–8282

¹¹⁶ Vláda chce zrušit soudní poplatky ve sporech zasažených amnestií [online]. ČR: *Lidovky.cz* (MAFRA, a.s.). 3. dubna 2013 17:24. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/domov/vlada-navrhuje-osvobozeni-od-soudnich-poplatku-reaguje-na-amnestii.A130403_171625_in_domov_vsv>. ISSN: 1312–1385.

s tím, že byl podán neoprávněnou osobou a také že k tomu Ústavní soud není příslušný.¹¹⁷

5. Srovnání lednových amnestií prezidenta Václava Havla a Václava Klause

V této kapitole práce srovnává dvě doposud největší amnestie v novodobých dějinách českých zemí. Pro účely srovnání se nepřihlíží k faktu, že Havlova lednová amnestie z roku 1990 byla ještě vyhlášena ve společném státě se Slovákou. Čísla jako taková se budou vztahovat čistě k území dnešní České republiky.

Odůvodnění amnestie bylo rozdílné. Havlova amnestie byla vyhlášena během politické proměny země, kdy se měnily jak společenské, tak trestní pořádky, kdežto Klausova byla vyhlášena k dvacetiletému výročí České republiky.

Rozsah amnestie byl také rozličný. Havlova amnestie se prakticky týkala každého, protože i těm, kteří se provinili nejtěžšími zločiny, kterými jsou například vražda, loupež nebo znásilnění, ukrojila z jejich trestu alespoň jeden rok. Také prominula veškeré podmíněně uložené tresty a tresty nápravného opatření, což by se dnes dalo připodobnit k trestu obecně prospěšných prací. Z vězení tenkrát na českém území vyšlo okolo patnácti tisíc trestanců. Klausova byla v tomto ohledu střízlivější. Sice promíjela veškeré tresty obecně prospěšných prací, ale u podmíněně odložených už si kladla podmínku, že amnestovaná osoba musí být starší sedmdesáti let nebo jí byl uložen trest v maximální výměře dvou let. Brány věznic tehdy opustilo přes šest tisíc vězňů.¹¹⁸

Co obě amnestie spojovalo? Kritika veřejnosti. Z věznic se totiž dostali i lidé, kteří si svobody nevážili a brzy se tam vrátili zpět. Po obou amnestiích narostla skokově kriminalita. Na prezidenta Klause byla dokonce Senátem vznesena žaloba pro velezradu.

¹¹⁷ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 24. září 2013, spisové značky: Plénum ÚS 14/13

¹¹⁸ KOUDELKA, Zdeněk. Amnestie. *Trestní právo*. 2013, ročník 17, číslo 3, s. 19. ISSN: 1211–2860.

6. Milosti a amnestie na Slovensku

V rámci zahraničního exkurzu se práce zaměří na námi nejbližšího zahraničního souseda a tím je Slovenská republika.

Slovenská republika vznikla ve stejný den jako Česká republika, tj. 1. ledna 1993. Oba tyto celky byly nástupnickými státy České a Slovenské Federativní Republiky, která zanikla k 31. prosinci 1992. Vše toto zajišťoval ústavní zákon č. 541/1992 Sb., ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky, jenž nabyl účinnosti 8. prosince 1992.

6.1 Právní úprava po rozdělení ČSFR

Po rozdělení společného státu s Čechy si Slováci museli ustanovit svou novou ústavu a 1. září 1992 se tak stalo. S účinností od 1. října 1992 začal na slovenském území platit zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky.

Ani v této ústavě nechybělo zakotvení milosti a amnestie. Konkrétně v hlavě šesté, která popisuje moc výkonnou, v prvním oddíle, jenž je věnován prezidentu Slovenské republiky, kde v článku sto dva pod písmenem i) najdeme zmínku o milostech a amnestiích ve znění „*udeľuje amnestiu, odpúšťa a zmierňuje tresty uložené trestnými súdmi a nariaďuje, aby sa trestné konanie nezačínalo, alebo aby sa v ňom nepokračovalo, a zahládza tresty*“. Z toho je jasné, že prezident Slovenské republiky disponoval jak amnestií, tak milostí, a to ve všech jejich druhích, tj. abolicie, agraciace a rehabilitace. Na rozdíl od prezidenta České republiky nebyl slovenský prezident v případě amnestie vázán nutností kontrasignace.¹¹⁹

Slovenská ústava od dob svého vzniku prošla několika novelami, některé z nich se týkaly pravomocí udělit milost či amnestii. První změna, která se dotkla sledovaných institutů byla změna, která přišla s ústavním zákonem č. 9/1999 Z. z. V něm se mimo jiné změnila volba prezidenta z nepřímé na přímou a zároveň došlo k přidání druhého odstavce ke článku sto dva, kdy bylo nově k platnosti amnestie nutno mít spolupodpis předsedy vlády nebo příslušného ministra. Stejně

¹¹⁹ Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky ve znění k 1. říjnu 1992

jako v našich končinách, tak za kontrasignované rozhodnutí prezidenta odpovídá vláda jako celek.¹²⁰

Další změna na sebe nenechala dlouho čekat a přišla hned s ústavním zákonem č. 90/2001 Z. z., kdy se v článku sto dva, nově pod písmenem j) psalo „*odpúšťa a zmierňuje tresty uložené súdmi v trestnom konaní a zahládza odsúdenie formou individuálnej milosti alebo amnestie*“. Z toho nám plyne, že prezident přišel o možnost udělit jednu z forem milosti nebo amnestie, a to konkrétně o aboliční rozhodnutí, tedy o zastavení, případně nezahajování, trestního řízení.¹²¹

Důležitá změna také nastala s ústavním zákonem č. 71/2017 Z. z. Tato úprava slovenské ústavy zavedla do jejího znění i kontrolu amnestie či milosti. Národní rada Slovenské republiky mohla nově rozhodnout usnesením o zrušení milosti nebo amnestie. Je zde ale nutný souhlas minimálně tří pětin všech poslanců. Takovým návrhem se Národní rada SR bude zabývat, pokud amnestie či milost odporuje principům demokratického státu a požádá o to nejméně pětina poslanců. Takové usnesení posoudí ještě Ústavní soud Slovenské republiky.¹²²

Úprava milostí a amnestií je také, podobně jako tomu je v České republice, umístěna v trestním řádu Slovenské republiky. Má dokonce velmi obdobné znění jako u nás, avšak rozdíl najdeme například v míře zapojení ministra spravedlnosti, kdy na jeho bedrech spočívá příprava všech podkladů k rozhodování o milostech.¹²³ Kdy pro slovenského ministra spravedlnosti to je součástí jeho povinné agendy, ale pro jeho český protějšek to tak být nemusí. V českých končinách míru zapojení ministra spravedlnosti vždy určuje prezident na základě svého rozhodnutí.

¹²⁰ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., *Ústava Slovenskej republiky* ve znění k 27. ledna 1999

¹²¹ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., *Ústava Slovenskej republiky* ve znění k 1. červenci 2001

¹²² Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., *Ústava Slovenskej republiky* ve znění k 4. dubnu 2017

¹²³ Zákon č. 301/2005 Z. z., *trestný poriadok* v posledním znění

6.2 Milosti

V historii samostatného Slovenska se v jeho čele vystříдалo celkem pět prezidentů, ale pod podepsanými milostmi najdeme až sedm různých podpisů. Tento rozdíl zapříčinilo přibližně rok a tři měsíce dlouhé období na konci minulého tisíciletí bez hlavy státu. Instituty milosti a amnestie přešly dle článku 105 slovenské ústavy do kompetencí vlády, která mohla pověřit jejich výkonem předsedu vlády.

Prvním prezidentem byl v nepřímé volbě zvolen Michal Kováč. Vládl mezi roky 1993 až 1998. Za své funkční období zvládl udělit celkem pětaosmdesát milostí. Jako poslední slovenský prezident disponoval možností abolicie po celou dobu svého mandátu. Po konci Michala Kováče ve funkci prezidenta následovalo již zmíněné patnáctiměsíční období bez obsazení prezidentské funkce.

Poslanci se nedokázali dohodnout, kdo bude dalším slovenským prezidentem. Měsíce dohadů a neúspěšných volebních pokusů vyřešila ústavní změna volebního systému z nepřímého na přímý. I přes všechny peripetie v tomto lichém období se udělovaly milosti. Šest jich udělil předseda vlády Vladimír Mečiar, dvě stihl udělit další předseda vlády Mikuláš Dzurinda.

Prvním přímo zvoleným prezidentem se v roce 1999 stal Rudolf Schuster. Za pět let svého prezidentování udělil celkem sto sedmdesát čtyři milostí.

V roce 2004 ho v křesle slovenského prezidenta vystřídal Ivan Gašparovič. Jako první prezident Slovenské republiky vládl dvě funkční období za sebou a během nich udělil skromných osmadvacet milostí.

Po deseti letech vlády Gašparoviče se ujal úřadu Andrej Kiska. Práva na udílení milosti užíval velmi zřídka a o tom hovoří i jeho konečný počet milostí. Udělil jich jen šest.

Poslední hlavou státu se v červnu roku 2019 stala Zuzana Čaputová, zároveň první ženou v úřadu v jeho krátké historii. Prezidentka Čaputová do dnešních dní udělila jedenadvacet milostí.¹²⁴

¹²⁴ Milosti a amnestie [online]. SR: *Kancelárie prezidenta SR*. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <<https://www.prezident.sk/page/milosti-a-amnestie/>>

6.3 Amnestie

Slovenská republika pamatuje do dnešního dne osm amnestií. Mimo Andreje Kisky a Zuzany Čaputové ji vyhlásil každý slovenský prezident, a to i včetně dvou předsedů vlády, kteří této pravomoci využili, když nebyl úřad prezidenta obsazen. První slovenský prezident, Michal Kováč, tak využil při příležitosti svého zvolení do úřadu, tedy v roce 1993. Jeho amnestie se nesla v podobném duchu jako amnestie vyhlášená Václavem Havel téhož roku v České republice.

Odpouštěla tresty za nedbalostní trestné činy, jejichž výměra nebyla vyšší než tři léta. U podmíněných trestů došlo zároveň i k zahlazení odsouzení. V této amnestii byla taktéž obsažena ještě abolice pro nedbalostní trestné činy s maximálním trestem do tří roků. Prezident Kováč k platnosti této amnestie nepotřeboval ještě kontrasignaci, kdežto jemu český protějšek Václav Havel již ano.

Dalším zvoleným prezidentem byl Rudolf Schuster. Ten v horizontu dvou let vyhlásil amnestie dvě. Tu první při příležitosti svého zvolení do funkce v roce 1999, druhou zase ke konci jubilejního roku 2000. Obě amnestie se především týkaly nízkých nepodmíněných trestů u nedbalostních trestných činů, podmíněných a peněžitých trestů. U obou amnestií najdeme i rehabilitaci. Aboliční rozhodnutí je přítomno jen u té z roku 1999. Ústava Slovenské republiky tentokrát již vyžadovala spolupodpis k platnosti amnestie. Tu z roku 1999 kontrasignoval tehdejší předseda vlády Mikuláš Dzurinda. O rok později připojil svůj podpis pod amnestii ministr spravedlnosti Ján Čarnogurský.

Po Rudolfu Schustrovi se stal prezidentem Ivan Gašparovič, a i ten se rozhodl udělit amnestii k příležitosti svého zvolení. Rozsah amnestijního rozhodnutí nebyl příliš velký. Vztahoval se na tresty odnětí svobody ze trestné činy z nedbalosti, které nepřesahovaly výměru jednoho roku, podmíněně odložené tresty za nedbalostní trestné činy a peněžité tresty. Tato amnestie propustila přímo z vězení okolo dvaceti trestanců. Kontrasignaci této amnestii poskytl tehdejší ministr spravedlnosti Daniel Lipšic.¹²⁵

Poslední amnestie, která byla na Slovensku vyhlášena, proběhla 2. ledna 2013. Udělil ji prezident Gašparovič při příležitosti dvacetiletého vzniku samostatné

¹²⁵ BICKO, Milan. Porovnanie právnej úpravy amnestie v podmienkach Slovenskej a Českej republiky a spoločenský dopad amnestie č. 1/2013 prezidentov Slovenskej a Českej republiky. *Státní zastupitelství*. 2013, ročník 11, číslo 2, s. 54. ISSN: 1214–3758.

Slovenské republiky. Vzhledem k tomu, že v České republice byla jen o den dříve také vyhlášena amnestie, tak se nabízí srovnání.

Ivan Gašparovič ve své amnestii odpustil podmíněčně odložené tresty odnětí svobody, nevykonané tresty odnětí svobody v maximální délce osmnácti měsíců a tresty vyhoštění u osob, které mají občanství jiného státu Evropské unie. Obsahem bylo mimo jiné i taxativní vyjmenování trestných činů, na které se amnestie nevztahuje. U amnestovaných na základě této amnestie došlo i k zahlazení odsouzení. Tato Gašparovičova amnestie se vztahovala ke stovkám odsouzeným. Oproti tomu Klausova novoroční amnestie se dotýkala řádově tisíců lidí a logicky vyvolala daleko větší odezvu než amnestie prezidenta Gašparoviče. Velikým rozdílem mezi těmito amnestiemi byla přítomnost abolicie. Na Slovensku taková forma milosti nebo amnestie již uložit nelze, v České republice tomu nic nebrání a byla to právě aboliční rozhodnutí, která způsobila v Česku největší rozruch a nevoli.¹²⁶

6.3.1 Mečiarovy amnestie

Mečiarovy amnestie tvoří samostatnou kapitolu využití institutu milosti a amnestie na Slovensku. Tyto amnestie byly žhavým politickým tématem po dvě desetiletí a ani dnes není jejich kontroverzní obsah zapomenut.

Toto sousloví se vztahuje ke dvěma amnestiím, jež byly vyhlášeny předsedou vlády Vladimírem Mečiarom v roce 1998. I když on sám se nikdy prezidentem nestal, tak vlivem patnáctiměsíční neobsazenosti prezidentského úřadu mezi březnem 1998 a červnem 1999 mohl dle článku 105 slovenské ústavy vykonávat určité prezidentské pravomoci, mezi které patřila i možnost udělit amnestii. Dne 2. března 1998 skončil pětiletý mandát prezidenta Kováče. Hned druhý den na to, udělil Vladimír Mečiar svou první amnestii.¹²⁷

Amnestie mimo vcelku běžného znění obsahovala i dva sporné články. Článek pět a šest. V pátém článku využil možnosti abolicie pro trestné činy, které byly spáchané v souvislosti v referendem, jež proběhlo v květnu 1997.¹²⁸

¹²⁶ LENGYELOVÁ, Jana. Amnestia a jej úskalia. *Trestní právo*. 2013, ročník 17, číslo 9–10, s. 36. ISSN: 1211–2860.

¹²⁷ Milosti a amnestie [online]. SR: *Kancelárie prezidenta SR*. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <<https://www.prezident.sk/page/milosti-a-amnestie/>>

¹²⁸ Rozhodnutia o amnestii č. 55/1998 Z. z., článek pět

Referendum konané v květnu 1997 se zabývalo čtyřmi otázkami a to, zda Slováci chtějí vstoupit do Severoatlantické aliance, zda souhlasí s umístěním jaderných zbraní na svém území, zda nejsou proti rozmístění vojenských základen na Slovensku a zda souhlasí s tím, že slovenský prezident bude volen přímou volbou. Od prvopočátku provázelo referendum řada sporů, které nakonec vyústily v i údajné protiprávní jednání, které se mělo prošetřit.¹²⁹

Šestý článek vyhlášené amnestie byl taky formou aboličního rozhodnutí, a to konkrétně trestných činů spojených s oznámením o únosu Michala Kováče mladšího do zahraničí.¹³⁰

Michal Kováč mladší, syn prvního slovenského prezidenta Michala Kováče, byl obviněn v Německu z podvodu. Vydán byl na něj mezinárodní zatykač. Michal Kováč mladší pobýval toho času na Slovensku, kde ho neznámí pachatelé unesli a zavekli do Rakouska, kde na něj později upozornili. Rakouská policie ho zajistila. Nastala doba, kdy se jednalo, kam bude vydán. Zda na Slovensko, odkud byl unesen nebo do Německa, kde čelí obvinění. Rakouská justice ho nakonec vydala zpět do Slovenské republiky. Případ únosu Michala Kováče mladšího tím zdaleka neskončil. Postupem času se ukázalo, že do něj pravděpodobně byli zapojené i vlivné osoby, například Ivan Lexa, bývalý poslanec a ředitel slovenské tajné služby.¹³¹

V záhlaví této Mečiarovy amnestie je odůvodnění, kde se mimo jiné psalo, že důvodem amnestie bylo i odstranění možných zdrojů napětí ve společnosti. Autor práce si zde dovolí konstatovat, že to jediné se opravdu nestalo.

Ihned po vyhlášení došlo k negativním reakcím k obsahu amnestie. Kritizována byla ale i forma znění výše probíraných článků. Tato kritika vyústila ve vyhlášení nové, upřesňující, amnestie v červenci 1998, kdy jediným obsahem byly články pět a šest předchozí amnestie. Jejich významový obsah zůstal zachován, změnilo se jen znění, které teď více odpovídalo právním pořádkům.¹³²

¹²⁹ LÁŠTIC, Erik. *V rukách politických strán: Referendum na Slovensku 1993–2010*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2011. ISBN 978-80-223-3000-8., s. 39–57

¹³⁰ Rozhodnutia o amnestii č. 55/1998 Z. z., článek šest

¹³¹ Chronológia prípadu únosu Michala Kováča mladšieho [online]. SR: SME (Petit Press, a. s.). 29. února 2008 16:22. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <<https://domov.sme.sk/c/3755049/chronologia-pripadu-unosu-michala-kovaca-mladsieho.html>>

¹³² Rozhodnutia o amnestii č. 214/1998 Z. z.

O tom, jakou společenskou odezvu způsobily tyto amnestie hovoří i fakt, že nastupující předseda vlády po Vladimíru Mečiarovi, Mikuláš Dzurinda, využil stejné možnosti a jako prezident v zastoupení dle článku 105 Ústavy Slovenské republiky vyhlásil 8. prosince 1998 amnestii, která měla odstranit spory o ústavnost Mečiarových amnestií. Obsahem amnestijního rozhodnutí bylo, že články pět a šest první Mečiarovy amnestie a článek jedna a dva druhé Mečiarovy amnestie se vypouštějí.¹³³

I toto vzbudilo rozporuplné reakce, především nad výkladem ústavy. Dohady ukončil až Ústavní soud Slovenské republiky, který svým usnesením rozhodl, že Ústava SR nedává možnost, jakkoliv upravovat rozhodnutí o amnestii, které je již uveřejněno ve Sbírce zákonů Slovenské republiky.¹³⁴

Tímto ale dozvuky Mečiarových amnestií neskončily. Na jejich základě dochází k několika změnám ústavy. Nejprve dochází ústavním zákonem č. 9/1999 Z. z. k nutnosti kontrasignace amnestie. Dále se ústavním zákonem č. 90/2001 Z. z. vypustila možnost udělení milosti či amnestie ve formě abolicie a zároveň tato novela znemožnila využití milosti nebo amnestie jiným ústavní činitelem, protože dle článku 105 slovenské ústavy už tato pravomoc na nikoho jiného nepřechází. Pokud tedy není úřad prezidenta obsazen, nelze využít institutů milosti nebo amnestie.¹³⁵

Nejvýznamnější změnou v tomto ohledu byla novela pod ústavním zákonem č. 71/2017 Z. z., která mimo jiné přinesla možnost podrobit budoucí milosti nebo amnestie parlamentní a soudní kontrole. Umožnila také na základě článku 154f Ústavy SR provést přezkum právě Mečiarových amnestií, což se také stalo. Dne 5. dubna 2017 byly Národní radou Slovenské republiky Mečiarovy amnestie zrušeny.¹³⁶ Toto rozhodnutí potvrdil i Ústavní soud Slovenské republiky svým usnesením k poslednímu květnu 2017.¹³⁷

¹³³ Rozhodnutia o amnestii č. 375/1998 Z. z.

¹³⁴ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky spisové značky I. ÚS 30/99 z 28. června 1999

¹³⁵ Ústavný zákon č. 460/1992 Zb., *Ústava Slovenskej republiky* ve znění k 1. červenci 2001

¹³⁶ Poslanci zrušili amnestie V. Mečiara a milosť Michala Kováča [online]. SR: Teraz.sk (TERAZ MEDIA a.s.). 5. dubna 2017 20:40. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <<https://www.teraz.sk/slovensko/poslanci-zrusili-meciarove-amnestie/253003-clanok.html>>

¹³⁷ Nález Ústavného soudu Slovenské republiky ze dne 31. května 2017, spisová značka: Plénum ÚS 7/2017-159

7. Petr Pavel

Počátkem roku 2023 z historicky třetích přímých voleb prezidenta České republiky vzešel jako vítěz kandidát Petr Pavel. Úřadu prezidenta se ujal 9. března 2023, kdy složil slib do rukou předsedy Senátu Parlamentu České republiky. Na to, jak bude využívat instituty milosti a amnestie si budeme muset počkat. Co ale zjistitelné je, jsou jeho postoje k nim.

Ve všech volebních debatách a na svých webových stránkách uvedl, že v plošné amnestii nevidí smysl. Udělování milostí ale nevyločil, tedy pokud by žádost byla opodstatněná. Přikláněl by se k nim z humanitárních důvodů nebo ve výjimečných případech jako jsou například justiční omyly.¹³⁸

Autor práce se také pokusil kontaktovat nového prezidenta s otázkou, zda a případně jak hodlá zapojit do řízení o milostech ministra spravedlnosti. Bohužel tento dotaz zůstal bez odpovědi.

¹³⁸ Moje názory: Budete jako prezident udělovat milosti či vyhlásíte amnestii? [online]. ČR: *Volební web Petra Pavla*. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <<https://www.generalpavel.cz/moje-nazory>>

Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl rozebrat téma milostí a amnestií ze dvou pohledů. Z teoretického pohledu a pohledu jejich praktického využití.

Teoretický pohled se promítal do první části této práce. Zde se popisovaly důležité markanty z obou těchto pravomocí. Nevyhýbala se ani jasným vymezením jejich rozdílů. Poukázalo se také na jejich soudobý vývoj v právním řádu České republiky a jejich rozmanitost, kdy milost i amnestie se mohou vztahovat k různým fázím trestního řízení. Na závěr teoretického pohledu práce rozebírala míru zapojení příslušných ústavních činitelů České republiky a zdůraznila, že v českém právním řádu neexistuje možnost milost nebo amnestii zrušit.

V práci nechyběl ani historický exkurz, který ukázal, že milost i amnestie je úzce svázána s právním řádem. V každé historické etapě se tyto instituty vyskytovaly, ač s různými obměnami. Zvláště pak zajímavou úlohu hrála milost u rozsudků smrti, kdy mnohdy tato pravomoc prezidenta byla poslední nadějí pro odsouzeného, jak si uchránit život. Amnestie oproti tomu zase často fungovala, alespoň tedy za dob socialismu, jako propagandistický nástroj. Socialističtí prezidenti ji často vyhlášovali k určitému výročí.

V úvodu praktické části se práce nejprve věnovala institutu milosti. Poukázala na to, jak s ní jednotliví čeští prezidenti zacházeli. Prezident Havel této pravomoci užíval suverénně nejvíce, ale není se čemu divit. Za jeho úřadování se změnil celý politický systém, a dokonce i fyzické hranice státu. Jeho nástupce, Václav Klaus, přistoupil k této pravomoci osobitě a nevyužil možnosti zapojení ministra spravedlnosti. První přímo zvolený český prezident Miloš Zeman zase dokázal, že v úřadu prezidenta můžete fungovat i s minimálním využitím práva udělit milost. Co ale všechny tři prezidenty spojilo v otázce udělování milostí, je jejich kontroverzní využití, které mnohdy hraničilo se zneužitím této pravomoci a v některých případech hranici zneužití zcela jistě překročilo.

Druhý úsek praktické části se zabýval vyhlášenými amnestiemi. Práce postupně rozebrala všech pět udělených amnestií na českém území, kdy dvě z nich byly uděleny ještě ve společném státě se Slovákou. U amnestií byl rozebírán jejich vlastní obsah, dopad na společnost a také ohlasy, které mnohdy byly velmi

kritické. Zvláštní důraz pak měla práce na lednové amnestie prezidentů Václava Havla a Václava Klause, které pak porovnávala v samostatné kapitole.

V rámci komparace s některou zahraniční úpravou milosti a amnestie, se autor práce rozhodl pro srovnání se Slovenskou republikou. A došel k zjištění, že je až pozoruhodné, jak velké rozdíly mohou nastat mezi zeměmi, které spolu ještě donedávna měly společný stát. Stačila jedna kontroverzní událost a vývoj sledovaných pravomocí šel zcela odlišnou cestou.

Úplný závěr této práce byl ovlivněn právě probíhající volbou nové hlavy státu. Autor práce tedy poskytl skromný náhled do postojů vítěze vzešlého z těchto voleb, ale jak jsme již mnohokrát byli přesvědčeni, postoje politiků se mohou v průběhu jejich vládnutí výrazně měnit. Proto jen čas ukáže, jak s instituty milosti a amnestie naloží nový prezident České republiky.

Seznam použité literatury

Monografie

BORČEVSKÝ, Pavel. *Trestní právo hmotné v otázkách a odpovědích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-866-2.

FENYK, Jaroslav, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo procesní*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-306-0.

FISCHER, Petr, Fedor BLAŠČÁK, Lenka MAREČKOVÁ, et al. *Amnestie: svoboda, jako tlustá čára za minulostí*. Praha: Slovart, 2019. ISBN 978-80-7529-846-1.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: Obecná část, zvláštní část*. 7. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 10. 2019. Praha: Leges, 2019. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-380-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní: 5. aktualizované a doplněné vydání podle stavu k 1. 3. 2018*. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. 9. aktualizované vydání podle stavu k 1. 9. 2022. Praha: Leges, 2022. Glosátor. ISBN 978-80-7502-637-8.

LÁŠTIC, Erik. *V rukách politických stran: Referendum na Slovensku 1993–2010*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2011. ISBN 978-80-223-3000-8.

MAREČKOVÁ, Lenka. *Milosti: Ohnisko lidství v trestním právu*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1537-2.

MAREŠOVÁ, Alena. *Amnestie 1990. Sborník referátů ze semináře, který se uskutečnil 13. února 1992 v Praze*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1992.

MAREŠOVÁ, Alena. *Vybrané kriminologické aspekty amnestie z ledna 1990. Sborník referátů ze semináře, který se uskutečnil 14. února 1991 v Praze*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1991.

PLACHÝ, Jiří a Ivo PEJČOCH. *Masarykovy oprátky: problematika trestu smrti v období první a druhé Československé republiky 1918-1939*. Cheb: Svět křídel, 2011 [i.e. 2012]. Svět křídel. ISBN 978-80-87567-21-0.

SYRUČEK, Milan. *Prezidenti: jejich role a odpovědnost*. Praha: Brána, 2018. ISBN 978-80-7584-060-8.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠOUŠA, Jiří. *Právní úprava amnestie v letech 1918-1953 v českých zemích*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, spol. s r.o., 2019. ISBN 978-80-7415-192-7.

Časopisecké články

ALBRECHTOVÁ, Lucie. Dopad amnestie prezidenta ČR na práva poškozených. *Zpravodaj Bílého kruhu bezpečí*. 2013, ročník 22, číslo 1, s. 15–17. ISSN: 1213–8282.

BICKO, Milan. Porovnanie právnej úpravy amnestie v podmienkach Slovenskej a Českej republiky a spoločenský dopad amnestie č. 1/2013 prezidentov Slovenskej a Českej republiky. *Státní zastupitelství*. 2013, ročník 11, číslo 2, s. 54. ISSN: 1214–3758.

KOUDELKA, Zdeněk. Amnestie. *Trestní právo*. 2013, ročník 17, číslo 3, s. 19. ISSN: 1211–2860.

LENGYELOVÁ, Jana. Amnestia a jej úskalía. *Trestní právo*. 2013, ročník 17, číslo 9–10, s. 36. ISSN: 1211–2860.

Právní předpisy a judikatura

Nález Ústavního soudu Slovenské republiky ze dne 31. května 2017, spisová značka: Plénum ÚS 7/2017-159

Rozhodnutí č. 01/c1/1990 Sb., *rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 1. ledna 1990*

Rozhodnutí č. 01/c10/1990 Sb., *rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 16. února 1990*

Rozhodnutí č. 1/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013*

Rozhodnutí č. 20/1998 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1998*

Rozhodnutí č. 33/1994 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o přenesení pravomoci v řízení o udělení milosti*

Rozhodnutí č. 56/1993 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. února 1993*

Rozhodnutí č. 150/1989 Sb., *rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 8. prosince 1989*

Rozhodnutí č. 254/2003 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o zrušení přenesení pravomoci v řízení o udělení milosti*

Rozhodnutí č. 378/2013 Sb., *rozhodnutí prezidenta republiky o přenesení pravomoci v řízení o udělení milosti*

Rozhodnutia o amnestii č. 55/1998 Z. z.

Rozhodnutia o amnestii č. 214/1998 Z. z.

Rozhodnutia o amnestii č. 375/1998 Z. z.

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 5. března 2013, spisové značky: Plénum ÚS 4/13

Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 24. září 2013, spisové značky: Plénum ÚS 14/13

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., *Ústava České republiky* ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 71/2012 Sb., *ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, ve znění pozdějších ústavních zákonů*

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., *Ústava Československé socialistické republiky*

Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., *ústavní zákon o československé federaci*

Ústavní zákon č. 150/1948 Sb., *Ústava Československé republiky*

Ústavní zákon č. 460/1992 Zb., *Ústava Slovenskej republiky*

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky spisové značky I. ÚS 30/99 z 28. června 1999

Vládní nařízení č. 389/1942 Sb., *o výkonu práva milosti*

Zákon č. 37/1918 Sb., *o prozatímní ústavě*

Zákon č. 121/1920 Sb., *kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky*

Zákon č. 141/1961 Sb., *o trestním řízení soudním* ve znění pozdější předpisů

Zákon č. 144/1867 ř. z., *o moci soudcovské*

Zákon č. 301/2005 Z. z., *trestný poriadok* v znení neskorších predpisov

Webové stránky a elektronické zdroje

Amnestie: MPSV pomáhá proti recidivě a sociálnímu vyloučení [online]. ČR: *Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky*. 1. února 2013. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/rok-2013-5?p_r_p_categoryId=2776955&p_r_p_resetCur=true&p_j_a_id=799587&p_p_mode=view&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK_type=content&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK_mvcPath=/view_content.jsp&p_p_id=com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK&p_p_lifecycle=0&_com_liferay_asset_publisher_web_portlet_AssetPublisherPortlet_INSTANCE_LdocOJnUTIKK_urlTitle=amnestie-mpsv-pomaha-proti-recidive-a-socialnimu-vyloucenii>

ANDRLE, Vít. Zeman udělí milost polskému páru, který prodával psychotropní nápoje. „Moudré stanovisko,“ říká Blažek [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 18. listopadu 2022. 10:26 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/manzele-kordysovi-milos-zeman-milost-zpravy_2211181026_kth>

BARTOŠOVÁ, Simona, Věra PFEIFFEROVÁ a Martina SPĚVÁČKOVÁ. Senát schválil ústavní žalobu na Klause pro velezradu. Hlavně kvůli amnestii. [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 4. března 2013. 21:30 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/senat-schvalil-ustavni-zalobu-na-klause-pro-velezradu-hlavne-kvuli-amnestii_201303042130_sbartosova>

BÍLÁ, Valentýna. Omilostněný vrah Kajínek dostal další pokutu, tentokrát za rychlou jízdu [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 9. ledna 2019. 15:33 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/jiri-kajinek-vrah-amnestie-nehoda-prestupek-pokuta-blokova-pokuta-vezeni.A190109_142233_plzen-zpravy_vb>

Blažek: Omyly při propouštění vězňů na amnestii už asi nepůjde zvrátit [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.). 29. ledna 2013 13:45 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/amnestie-prezidenta-vaclava-klause.A130129_134511_domaci_jav>

Bývalá policistka si prý koupila prezidentskou milost [online]. Praha: ČT24 (Česká televize), 16. října 2011. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1237811-byvala-policistka-si-pry-koupila-prezidentskou-milost>>

ČEMUSOVÁ, Tereza. Jediná stránka a žádné zdůvodnění. Podívejte se na Zemanovu milosti pro hradního úředníka Baláka [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 16. dubna 2022. 5:00 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-balak-milost-lany-prezident-zeman-zdudodneni-ustni-zadost_2204160500_tec>

DUŠEK, Libor. Výročí amnestie v číslech [online]. ČR: *Jiné právo*. 7. ledna 2014 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <<https://jinepravo.blogspot.com/2014/01/vyroci-amnestie-vcislech.html>>

GAVRINĚV, Vojtěch. Zeman nabídl nové důvody milosti pro Baláka. Jsou v rozporu s důkazy [online]. ČR: *Seznam Zprávy, a.s.* 7. dubna 2022 17:35. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-kauzu-zeman-nabidl-nove-duvody-milosti-pro-balaka-jsou-v-rozporu-s-dukazy-197328>>

HONUS, Aleš. Soud kritizuje Zemanovu milost pro manžele odsouzené na osm let za ayahuascu [online]. Praha: *Novinky.cz* (Borgis a.s.). 12. prosince 2022. 9:20 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-soud-kritizuje-zemanovu-milost-pro-manzele-odsouzene-na-osm-let-za-ayahuascu-40417119#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=novinky.sznhp.box&source=hp&seq_no=7&utm_campaign=abtest203_personalizovany_layout_varBB&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz>

HOVORKOVÁ, Eliška. Kajínkova zbraň umí jen zvukové efekty. Nedovolené ozbrojování to nebylo [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 27. října 2022. 15:52 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ortel-kajinek-puska-samopal.A221027_152357_domaci_remy>

HRUBEŠ, Karel. Odposlech Nečase: Podpis amnestie jsem směnil za jiný [online]. Praha: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.). 12. prosince 2013 6:35. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/odposlech-necase-podpis-amnestie-jsem-smenil-za-jiny/r~5096c68c62f111e39c89002590604f2e/>>

Chronológia prípadu únosu Michala Kováča mladšieho [online]. SR: *SME* (Petit Press, a. s.). 29. února 2008 16:22. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <<https://domov.sme.sk/c/3755049/chronologia-pripadu-unosu-michala-kovaca-mladsieho.html>>

JANOŮŠEK, Artur a Kateřina FROUZOVÁ. Chaos při amnestii. Soudci omylem pustili i vězně které neměli [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.). 29. ledna 2013 1:15 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/soudci-omylem-amnestovali-i-vezne-kterych-se-amenstie-netykala.A130128_211500_usti-zpravy_brm>

Kalousek popírá spoluodpovědnost vlády za amnestii [online]. Praha: *Novinky.cz* (Borgis a.s.). 6. ledna 2013. 12:32 [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-kalousek-popira-spoluodpovednost-vlady-za-amnestii-177635>>

Každé pravidlo má své výjimky, řekl Zeman o milosti pro Kajínka [online]. ČR: *Lidovky.cz* (MAFRA, a.s.). 14. května 2017 13:51. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/domov/zeman-o-milosti-kajinkovi-kazde-pravidlo-ma-sve-vyjimky.A170514_131702_In_domov_ELE>

Klausova amnestie prominula trest 111 tisícům lidí. Vězňů ale zase přibude [online]. ČR: *Deník.cz* (VLTAVA LABE MEDIA, a.s.), 17. prosince 2013. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/z_domova/novorocni-klausova-amnestie-prominula-trest-111-tisicum-lidi-20131217.html>

Klausova amnestie propustila 6471 vězňů, víc jak polovinu z nich stíhá police [online]. ČR: *Deník.cz* (VLTAVA LABE MEDIA, a.s.), 23. ledna 2015. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/z_domova/klausova-amnestie-propustila-6471-veznu-vic-jak-polovinu-z-nich-stiha-policie-20.html>

Klausovi poslal miliony podnikatel, který od něj dostal milost [online]. ČR: *Deník.cz* (VLTAVA LABE MEDIA, a.s.), 21. června 2017. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/z_domova/klausovu-institutu-posila-miliony-omilostneny-podnikatel-20170621.html>

LÁNSKÝ, Tomáš. Měli dostat provaz. Bestie Kott a Kutílek přepsaly učebnice kriminalistiky [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 4. února 2022. 17:00 [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kriminalistika-kott-kutilek.A220203_174601_domaci_cun>

LEINERT, Ondřej. Amnestie, kterou nikdo nečekal, aneb Klausovo překvapení v přímém přenosu [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.). 4. listopadu 2019 10:10. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vaclav-klaus-amnestie.A191104_101012_domaci_vlc>

Marta Chadimová přijala prezidentskou milost, její proces končí [online]. Praha: *České noviny* (ČTK), 31. října 2003 12:02. [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/marta-chadimova-prijala-prezidentskou-milost-jeji-proces-konci/32730>>. ISSN: 1213–5003.

Milosti a amnestie [online]. SR: *Kancelárie prezidenta SR*. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <<https://www.prezident.sk/page/milosti-a-amnestie/>>

Mimořádný a chvályhodný skutek. Zeman udělil milost muži, který zachránil tonoucí ženu [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 16. prosince 2020. 16:31 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-milost-kancelar-prezidenta-jiri-ovcacek-odsouzeny-kajinek_2012161631_gak>

Moje názory: Budete jako prezident udělovat milosti či vyhlásíte amnestii? [online]. ČR: *Volební web Petra Pavla*. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: <<https://www.generalpavel.cz/moje-nazory>>

MORAVČÍK, Ondřej. Novela zákona o zbraních a zbraňová amnestie [online]. ČR: *Policie České republiky*. 30. ledna 2021. [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <<https://www.policie.cz/clanek/novela-zakona-o-zbranich-a-zbranova-amnestie.aspx>>

Nečas: Nesouhlas společnosti s amnestií mě velmi trápí [online]. Praha: ČT24 (Česká televize). 9. ledna 2013. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1124572-necas-nesouhlas-spolecnosti-s-amnestii-me-velmi-trapi>>

NĚMEC, Jan. Zeman: Vzdávám se práva udělovat milosti a amnestie [online]. Praha: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.). 8. března 2013 12:30. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/zeman-vzdavam-se-prava-udelovat-milosti-a-amnestie/r~i:article:773460/>>

NOHL, Radek et al. Zeman udělil milost na rozloučenou. Firmě z kauzy v Lánské oboře [online]. ČR: *Seznam Zprávy, a.s.* 7. března 2023 18:58. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-prezident-zeman-udelil-milost-na-rozloucenou-227235#dop_ab_variant=891010&dop_source_zone_name=zpravy.szhnp.box&source=hp&seq_no=1&utm_campaign=abtest203_personalizovany_layout_varAA&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz>

NSS zamítl stížnost kvůli udělení milosti, jde o ústavní pravomoc prezidenta [online]. ČR: *Advokátní deník*. 5. října 2022. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://advokatnidenik.cz/2022/10/05/nss-zamitl-stiznost-kvuli-udeleni-milosti-jde-o-ustavni-pravomoc-prezidenta/>>

Obecný postup při změně diferenciací v roce 2017 [online]. ČR: *Vězeňská služba České republiky* [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <<https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>>

PÁNEK, Jiří. Neumím zabít ani kuře, tvrdil Gančarčík. Řeznickými noži ubodal tři ženy [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 30. dubna 2020. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/cerna-kronika/trojnashobna-vrazda-klocov-gancarcik-genetika-dna-znasilneni-policie-soud.A200424_184346_krimi_iri>

PÁNEK, Jiří. Unesl půlroční holčičku, znásilnil ji a zavraždil. Teď chce z ústavu. [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 3. ledna 2020. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/jaroslav-oplistil-nemocnice-unos-znasilneni-vrazda-miminko-pedofil-soud-lecba-soud.A190222_134412_domaci_iri>

POKORNÝ, Jakub. Kajínek byl blízko milosti už za Havla, navrhovali ji právníci Hradu [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 25. května 2017. 0:30 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/kajinek-havel-milost-propusteni-z-vezeni.A170524_202956_domaci_dtt>

POKORNÝ, Marek. Kajínek není první. Havel a Klaus také dávali sporné milosti, zajímala se o ně i policie [online]. ČR: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.), 12. května 2017 20:27. [cit. 2023-02-05]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/kajinek-neni-prvni-havel-a-klaus-take-davali-sporne>>

milosti/r~888b87d8372511e79680002590604f2e/v~sl:fb9a0b48791315cc4b95ac64408f6ec6/>

Poslanci zrušili amnestie V. Mečiara a milosť Michala Kováča [online]. SR: *Teraz.sk* (TERAZ MEDIA a.s.). 5. dubna 2017 20:40. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: <<https://www.teraz.sk/slovensko/poslanci-zrusili-meciarove-amnestie/253003-clanok.html>>

Prezident nebude poslancům vysvětlovat důvody amnestie [online]. Praha: ČT24 (Česká televize). 9. ledna 2013. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1124523-prezident-nejbude-poslancum-vysvetlovat-duvody-amnestie>>

Prezident republiky udělil milosť [online]. ČR: *Web Miloše Zemana*. 7. března 2023. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<http://www.zemanmilos.cz/cz/tiskova-sdeleni/prezident-republiky-udelil-milost-99097.htm>>

Prezident republiky udělil z podnětu papeže Františka milosť [online]. ČR: *Pražský hrad*. 22. listopadu 2016 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-udelil-z-podnetu-papeze-frantiska-milost-13020>>

Prezident Zeman udělil vůbec první milosť ve svém úřadu [online]. ČR: ČT24 (Česká televize). 9. února 2016. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1688923-prezident-zeman-udelil-vubec-prvni-milost-ve-svem-uradu>>

Průzkum: S rozsahem amnestie nesouhlasí přes 80 procent lidí [online]. ČR: *Lidovky.cz* (MAFRA, a.s.). 4. ledna 2013 20:33. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/domov/pruzkum-s-rozsahem-amnestie-nesouhlas-i-pres-80-procenta-lidi.A130104_203832_In_domov_ani>. ISSN: 1213–1385.

Rychetský k amnestii: Selhali Klausovi i Nečasovi poradci [online]. Praha: ČT24 (Česká televize). 10. ledna 2013. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1124408-rychetsky-k-amnestii-selhali-klausovi-i-necasovi-poradci>>

Soud potvrdil šéfovi Lesní správy Lány tři roky vězení. Dostal i peněžitý trest a zákaz činnosti [online]. ČR: *iRozhlas.cz* (Český rozhlas). 24. března 2022. 14:01 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-balak-lesni-sprava-lany-soud-ovlivneni-zakazky_2203241343_ako>

ŠINDELÁŘOVÁ, Kateřina. Pardon, ale děláte si p...? Politici komentují Zemanovu milosť pro Baláka [online]. ČR: *iDnes.cz* (MAFRA, a.s.), 29. března 2022. 17:25 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeman-balak-milost-lanska-obora.A220329_165924_domaci_sind>

Václav Klaus [online]. ČR: *Pražský hrad*. [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <<https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/vaclav-klaus>>.

Vláda chce zrušit soudní poplatky ve sporech zasažených amnestií [online]. ČR: *Lidovky.cz* (MAFRA, a.s.). 3. dubna 2013 17:24. [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.lidovky.cz/domov/vlada-navrhuje-osvobozeni-od-soudnich-poplatku-reaguje-na-amnestii.A130403_171625_In_domov_vsv>. ISSN: 1312–1385.

Zeman hodlal udělovat milosti jen výjimečně. Nakonec jich podepsal 26 [online]. ČR: *ČT24* (Česká televize). 9. března 2023. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3570250-zeman-hodlal-udelovat-milosti-jen-vyjimecne-nakonec-jich-podepsal-26>>

Zeman omilostnil Nečasovou v kauze Vojenského zpravodajství. Žije řádně, tvrdí [online]. ČR: *Aktuálně.cz* (Economia, a.s.). 20. ledna 2023 15:05. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/zeman-dal-milost-jane-necasove-v-kauze-zneuziti-vojenskeho-z/r~125d898098c211ed8c6f0cc47ab5f122/>>

Zeman prý žádal Fialu o beztrestnost pro Mynáře. Už podruhé [online]. ČR: *Seznam Zprávy, a.s.* 10. března 2023 23:07. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-zeman-pry-zadal-fialu-o-beztrestnost-pro-mynare-uz-podruhe-227621#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.sznhp.box&source=hp&seq_no=2&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz>

Zeman udělil třetí milost. Muži s poškozením mozku. [online]. ČR: *Týden.cz* (EMPRESA MEDIA, a.s.), 27. září 2016. 17:11 [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/zeman-udelil-treti-milost-muzi-s-poskozenim-mozku_399492.html>

ZUNA, Pavel. Slavné dny: 15.3.1990 Den, kdy začala vzpoura vězňů v Leopoldově [online]. ČR: *Slavné dny* (Seznam.cz, a.s.), 2015. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: <<https://www.slavne-dny.cz/episode/10005178/den-kdy-zacala-vzpoura-veznu-v-leopoldove-15-brezen>>